DRITAN SULÇEBE

KOHË ASTRALE

ROMAN

BOTIMET TOENA

DRITAN SULÇEBE

KOHË ASTRALE

roman

BOTIMET TOENA
Tiranë

Botuese: Irena Toçi

Kryeredaktore: Sonila Kapo

Redaktore: Besa Vila

Korrektore letrare: Edona Marku

Përkujdesja grafike: Edona Marku

Kopertina: Elsa Hajderaj

ISBN 978-9928-376-33-6

© Autori

Të gjitha të drejtat janë të rezervuara. Nuk lejohet shumëfishimi me asnjë lloj mjeti apo forme, as me fotokopje, pa lejen me shkrim të mbajtësit të copyright-it.

BOTIMET TOENA
Rr. "M. Gjollesha", K. Postare 1420, Tiranë
Tel.: + 355 4 22 40 116
Email: botimet.toena@gmail.com
toena.porosionline@gmail.com
www.toena.al

“Kohë Astrale” është një vepër fiksioni. Të gjitha ngjarjet, personazhet apo referencat e trajtuara në këtë libër janë pjellë e imagjinatës së autorit.
Çdo përkim me persona realë, të vdekur apo të gjallë, me fakte ose ngjarje të vërteta, është tërësisht rastësor.

Nënës, nga larg...

Mbë Qiell' nuk' ishte, as Yll, as Dielli,
Qi me dritetë vet zbardhen dritë të re,
As hana delt eme dy të rgjanta bri
As prej qiellshit vinte ndonji Reze për dhë,
As Dheu si Shqype nalt' qendron, e ri,
As niegullë me shi, as breshen, as Rëfë,
As Deti me Valë epte të madhe gjamë,
As lumenatë me Breg, ishin zanë.

Pjetër Bogdani, *Krijimi i Rruzullimit*

Qeshë diell, ishnja hënë,
U bësh' uj' e balt e erë,
Yll e zok e dash kam qënë,
Pa dhe njeri shumë herë

Naim Frashëri, *Perëndija*

Ai që e sheh botën porsi një vegim, është i padukshëm nga mbreti i vdekjes.

Buddha

Kjo botë është porsi një korridor, drejt botës që do të vijë.

Kabbalah

1
ZOMBI

Pas odisesë së zakonshme për të gjetur një vendparkim krah promenadës buzë detit, meqenëse ishte ende herët për t'u ulur në restorant, ai nisi të hidhte hapat e parë drejt rërës ende të njomë nga shtrëngata e ditës së djeshme. Shëtitja e buzëmbrëmjes, porsi një magnet i heshtur, ndërkaq po tërhiqte drejt saj me mijëra njerëz. Aradhe çiftesh të moshës së mesme, të shoqëruar nga ndonjë qen "Pitbull" apo "Chihuahua", marshonin të lumtur mes bisedash të ngeshme, duke u kujdesur që stërkalat e ujit, të hedhura nga dallgët e detit, të mos preknin tutat sportive që porsi mburojë ruanin trupat e tyre nga freskia kërcënuese e puhisë detare. Tek-tuk, të fshehur pas disa dunash rëre apo xhamave të ndonjë kafeneje balneare, shquheshin të rinj bjerrakohës të preokupuar se në cilin klub do të kalonin mbrëmjen e së shtunës. Djemtë me koka të rruara, imcakë, të mbështjellë njëlloj nën disa xhupa të errët pranverorë, lëviznin sytë kureshtarë sa herë bri tyre kalonte ndonjë vajzë e hijshme, me flokë të drejtë dhe të zinj, të hedhur gjer afër vitheve të mbuluara nga

xhinse të shtrënguara fort, sa për të vënë në pah hiret femërore, e cila u shmangej vështrimeve provokuese të seksit të kundërt duke u maskuar përherë me ndonjë nënqeshje të lehtë krenare.

Gjatë ecjes mes asaj mugëtire fillim-pranverore nëpër turmën që sa vinte e fryhej duke marrë përmasat e një manifestimi pa adresë, si dhe lëmsheve me leshterikë që kishin zaptuar thuajse tërë plazhin, Gideoni iu dorëzua ngadalë dallgëve të kujtimeve, që e dërguan pas në kohë, pikërisht shtatë vite më parë, atëherë kur në një ditë si kjo arriti t'i shkëputste gruas së tij të ardhshme puthjen e parë. Mes rrezeve të diellit të perëndimit ajo iu shfaq më e vërtetë se kurrë, duke ecur krah përkrah tij, e lumtur mes puthjesh të pareshtura. Disa pika lot u shkëputën nga sytë e tij për të rënë mbi rërë, atje ku u tretën me shpejtësi. "Ku ishte ajo kohë tani?", mendoi ai vetmevete teksa vështronte zhdukjen e mbetjeve të fundit të ditës në horizont, duke ndërmendur Heraklitin, sipas të cilit askush nuk mund të laget më shumë se njëherë nga i njëjti lumë. Mirëpo lojërat e mendjes po e kthenin gjithnjë e më mbrapa në kohë. Nuk kish si të ndodhte ndryshe, ajo duhet të ishte dita e tij e fundit.

Po bëhej vonë. Atij i duhej të vazhdonte programin e mbrëmjes që parashikohej të ishte e gjatë. Ndalesa e parë ishte restoranti "Sirena e Artë". Salla gumëzhinte nga bisedat e hareshme të myshterinjve, që ndërkaq po konsumonin pjatat e para. Teksa iu

drejtua kamerierit për t'u orientuar drejt tavolinës së rezervuar, i zhgënjyer, konstatoi se atë e kishte zënë një avokat i njohur bashkë me familjen e tij.

- Na vjen keq zotëri, ju u vonuat ndaj kujtuam se nuk do vinit. Por mos u shqetësoni, për ju do të bëjmë gati atë tavolinën atje, - tha kamerieri duke iu drejtuar mesit të sallës, pa u shqetësuar aspak nga protestat e Gideonit mbi shfaqjen e tij, bash në orarin e paracaktuar dhe dëshirën e shprehur në mënyrë të qartë për të darkuar ndanë dritares që shihte për nga deti, pikërisht në vendin ku kishte qëndruar me ish-gruan e tij shtatë vjet më parë. I rrahur me vaj e me uthull nga konsumimi i racionit ditor të padrejtësive, ai iu drejtua kokulur tavolinës së imponuar. Vëmendja e stafit, por edhe e një pjese të mirë të klientëve, sigurisht ishte e gjitha e përqendruar tek avokati, i cili nën tymin e një puroje të porsandezur - paçka se tymosja ligjërisht ndalohej në mjediset e mbyllura - dhe i tëri i përfshirë ndaj pjatës së madhe me karavidhe që kishte përpara, njëherësh po ndiqte plot zjarrmim ndeshjen midis *Bayernit* të Munihut dhe *Sankt Paulit* të Hamburgut, që po shfaqej në televizorin impozant të vendosur ngjitur pas kolonës mbajtëse të godinës, mu përbri tavolinës së Gideonit. Nisur nga fakti që ai mbante veshur fanellën e bavarezëve, nuk ishte e vështirë për të gjetur se cilën skuadër po mbështeste avokati tifoz atë mbrëmje.

“Si antipastë, një racion midhjesh saute’ dhe si pjatë kryesore një levrek të pjekur në furrë. Për të pirë një shishe *Pinot Grigio* nga më të mirët që keni”. Ishte pikërisht e njëjta porosi që ish dhënë edhe para shtatë viteve. Eva atëbotë e kishte përqeshur për nepsin e tij të tepruar dhe për vete kishte marrë vetëm një pjatë *linguine* me fruta deti të përcjellë në fund me gjasë dhe nga ëmbëlsira e ditës. I kujtohej sesi e vështronte tërë kohës plot ngulmim, aq sa një çast ajo i kishte thënë me një shpoti plot ledha, që t’i hiqte sytë nga ajo dhe të përqendrohej tek ushqimi që ishte i shkëlqyer. Por Eva po i kërkonte të pamundurën.

Atë natë ajo shkëlqente më shumë se kurrë. Sytë të një kaltërsie të pashoqe, të hijeshuar edhe me pak rimel të lehtë, flokët e artë të lëshuar gjer në bel dhe fustani blu i errët që spikaste edhe më shumë falë perlave të vendosura rreth qafës së saj prej aristokrateje të ardhur nga ndonjë sallë balloje e Parisit “belle epoque”, e bënin atë një magnet të parezistueshëm për shikimin e kujtdo që ishte i pranishëm në “Sirenën e Artë” atë mbrëmje. Gideonit nuk i besohej që një grua si Eva mund të bëhej e tija. Atë nuk e mbanin për të shëmtuar, por nuk qe shquar kurrë për ndonjë karizëm të veçantë që mund ta bënte tërheqës kundrejt femrave. Atëherë përse e pëlqente ajo? Prej sensit të atij humori të kriptuar për shumëkënd enigmatik dhe tërësisht jashtë realitetit, prej bisedave interesante që kishin të bënin me punën e tij si reporter i kronikës së zezë,

apo në falë të këmbënguljes dhe durimit të pashoq të treguar kundrejt koketerisë së saj torturuese? Me gjasë për shkak të kësaj të fundit. I kujtohej kur u prezantuan nga një mik i përbashkët në atë konferencë mbi "Mbrojtjen e grave të dhunuara në Shqipëri", ku atij, si përfaqësues i medias iu desh të paraqiste një kumtesë të gjatë mbi rrënjët e problematikës nga këndvështrimi i përvojës së tij profesionale. "Dhuna ndaj grave përveç shkaqeve të lidhura me historinë dhe strukturën patriarkale tradicionale të familjes në vendin tonë, është më së shumti një fenomen i lidhur ngushtësisht me tiraninë e sistemit ekonomiko-politik, që është konceptuar mbi themelet e shtypjes së më të pambrojturve për dobi të një rrethi gjithnjë e më të ngushtë opresorësh, që mëtojnë fuqizimin dhe pasurimin e pafre në dëm të shoqërisë, kohezioni i së cilës sa vjen dhe zvetënohet. Në këtë mjedis ndrydhës, gruaja shihet si plaçkë tregtie apo dëfrimi, ndërsa emancipimi i saj konsiderohet thjesht në kuadër të imitimit të reformave që importohen nga vendet e zhvilluara të perëndimit. Mirëpo, një fenomen i tillë sistemik, mund të luftohet vetëm përmes një lëvizjeje emancipuese që prek të gjithë shoqërinë si të tërë dhe jo duke ndjekur verbazi mekanizmat dhe instrumentet ligjore që na vijnë nga tjetërkund." Këto fjalë kishin zgjuar audiencën nga përgjumja e shkaktuar nga ligjëratat e panelistëve paraardhës, që vërtiteshin përherë rrotull statistikave të gjykatave dhe policisë,

shifrave të fondeve të dhëna nga organizatat e huaja, në njërën prej të cilave punonte edhe Eva, apo në përpjekjet boshe të institucioneve shtetërore. Ajo ia kishte përsëritur disa herë, që ishin pikërisht ato fjalë të thëna aq shpengueshëm, por me siguri të madhe, të cilat ndezën për herë të parë interesin e saj kundrejt atij gazetari të panjohur, që papritmas po guxonte të hidhte një shashkë aq provokuese mu përpara dinjitarëve më të rëndësishëm të shoqërisë civile, ambasadorëve dhe disa prej përfaqësuesve më në zë të qeverisë.

Një zhurmë e fortë dhe më pas rrapëllima e gotave të thyera. Pas pësimit të golit të tretë, atë që i dha dhe nokautin bavarezëve, avokati në nerva e sipër vendosi t'i shfryhej tavolinës përmes një grushti që desh e ktheu atë përmbys. Piratët hamburgas i kishin shkaktuar tifozëve të kolosëve nga Munihu një surprizë të hidhur, që nuk mund të kapërdihej lehtë. Kamerierët rendën me shpejtësi për të pastruar tavolinën dhe dyshemenë nga ushqimet e derdhura dhe nga ciflat e qelqit të përhapura ngado. Ndërkohë, familjarët ishin mbledhur rreth avokatit në një përpjekje për ta qetësuar. Fytyra dhjamoshe e skuqur porsi një stufë e mbinxehur, ashtu si dhe koka tullace e mbuluar nga djersët, të bënin të mendoje se atij mund t'i ndodhte ndonjë infarkt nga çasti në çast. Gideoni po e kundronte skenën plot qesëndi. Jeta e njeriut, që i kish rrëmbyer tryezën e tij të

destinuar për të qenë makina e kohës e asaj darke, tani rrezikohej seriozisht. Prova e një force madhore, që nuk nguron asnjëherë të vërë drejtësinë në vend apo thjesht një rastësi e rëndomtë? Pas pak minutash, avokati i qetësuar rinisi betejën e tij për boshatisjen e pjatancave të mbushura me midhje, karkaleca deti të zhytur në salcë për të përfunduar te ngjalat, që u kollofitën me shpejtësi, mes një monologu të gjatë mbi shpëtimin e sa e sa politikanëve të korruptuar vetëm falë elokuencës, erudicionit të tij të pashoq në fushën e shkencave juridike dhe shkathtësisë për t'iu përgjigjur flakë për flakë sulmeve të prokurorëve apo avokatëve kundërshtarë. "Nuk ka deputet, ministër, kryeministër apo president që, në mos sot nesër, nuk do të vijë të përgjërohet për t'u mbrojtur nga unë. Se të gjithë e dinë se labirintet e drejtësisë në këtë vend unë i njoh më mirë se askush tjetër. Ta dini mirë këtë!", tha avokati fodull me zë të lartë në mënyrë që të dëgjohej nga të gjithë. Për një çast sytë e Gideonit u ndeshën me ato të uzurpuesit të tryezës, që e gozhduan paturpësisht përmes një nënqeshjeje tinëzare për disa sekonda me radhë në një përpjekje të qartë për nënshtrim. Gideoni nuk bëri kurrfarë qëndrese. I bindur që përpos avokatit, aty rrotull nuk kish asnjë forcë tjetër të mbinatyrshme drejtësi-dhënëse, ai la përgjysmë si levrekun edhe shishen e verës, pagoi me të shpejtë kamerierin dhe sapo doli nga restoranti iu drejtua vetëtimthi veturës së parkuar

diku pranë. Kishte nisur faza e dytë e mbrëmjes që më tej do të vijonte te bar "Kandrra" në Tiranë. Katërrotaku tij i moçëm, në mungesë të trafikut tashmë të tretur nga nata dukej sikur po fluturonte mbi autostradën e boshatisur, e cila po e ndillte ta ngjishte këmbën gjithnjë e më fort pas pedalit të gazit, pa u frikësuar aspak nga kontrollet policore të rastit, që duke pasur parasysh jo vetëm tejkalimin e normave të shpejtësisë, por edhe sasinë e alkoolit të konsumuar, mund ta shpinin edhe në burg. Por ai ngutej. Luani, në mungesë të klientëve të asaj nate, që dukej gjithnjë e më e zbrazët, ndërkaq mund ta kishte mbyllur barin e tij dhe në këtë rast plani mbetej për t'u ekzekutuar për ndonjë ditë tjetër. Por kjo nuk duhet të ndodhte kurrsesi. Ai nuk duhet ta shihte mëngjesin e nesërm. Ky ishte një vendim përfundimtar.

Për fat, lokali jo vetëm që ishte i hapur, por çuditërisht si për ditë të hëne paraqitej goxha i frekuentuar. Sapo hapi derën e Kandrrës, pronari i bëri shenjë të ulej në vendin e tij të preferuar përbri barit që zotërohej nga Romina, një bariste e shkathët dhe e njohur për koktejet e saj aspak konvencionale. Pasi ajo e pyeti se çfarë do të pinte, Gideoni apo Doni siç e thërrisnin miqësisht në lokal, porositi një "Zombi".

- I sigurt? - pyeti baristja duke e parë me një shikim të trembur klientin e saj, a thua se diç po zbulonte nga qëllimet e tij të errëta. Zombi ishte një përzierje rumi të bardhë, të errët dhe të vjetruar që tretej në

një sasi vere gjarpri, shishet e së cilës importoheshin drejtpërdrejt nga Vietnami. Afërmendsh, për shkak të përbërësve të tij të rrallë, ku sigurisht vera e gjarprit - në të vërtetë verë orizi, që për t'u fermentuar sa më mirë, mbante kyçur në çdo shishe të saj nga një gjarpër kobra - luante një rol vendimtar. Zombi ishte i shtrenjtë. Ai preferohej nga garipat pasunarë të regjur me alkoolet e rënda, që vinin kryesisht nga bota e krimit, ajo e spektaklit, por edhe nga artistët që e preferonin tej mase pasi thuhej se u nxiste kreativitetin përmes halucinacioneve vizuale nga më të ndryshmet. Ishte ngritur legjenda, që nëse konsumoje tri Zombi radhazi, nga bar "Kandra" nuk dilje më i gjallë. Ç'është e vërteta ata të paktë, që kishin arritur të pinin deri në dy gota, ose kishin nxjerrë zorrët brenda pak çastesh, ose kishin përfunduar në spital.

- Po Rominë, i sigurt jam, - u gjegj Gideoni krejtësisht shpërfillës ndaj merakut të baristes. Teksa gllënjkat e Zombit nisën t'i kalonin përvëlueshëm nëpër gurmaz, ai nuk kish si të mos përsiatej mbi emrin e atij lëngu magjik, i cili pas pak çastesh do t'i jepte guximin për të kryer atë gjestin e mbramë, që e kish menduar prej sa e sa kohësh. Sa e sa filma artistikë, serialë dhe të animuar, novela grafike deri edhe në romane të rënda shumëvëllimëshe ishin shkruar së fundmi mbi zombit e nëmur që ngriheshin nga varret dhe endeshin kuturu me mendje dhe zemër të fikur, duke mbjellë tmerr e frikë në botën e përnjëmend të të

gjallëve. Po pse e gjithë kjo vëmendje e ekzagjeruar te një figurë mitologjike me origjinë nga Afrika Perëndimore, e cila ringjallej nga bota e të vdekurve për t'i shërbyer një për një qëllimeve të mbrapshta të magjistarit që e kish rikthyer në jetë, por jo në atë të mëparshmen, por një të dytë, të zvetënuar, ku zombi nuk kishte më kurrfarë kontrolli mbi veten e tij, duke u shndërruar në hiç më pak se në veglën e tjetërkujt ose siç paraqitej rëndom nëpër filma, thjesht në një automat infeksion-përhapës? Duhet të jetë diçka që ka lidhje me kohërat ku po jetojmë. Një njeri i skllavëruar nga puna, paraja, fataliteti mizor, lufta për mbijetesë, sëmundjet, frika për jetën dhe vdekjen, dashuria ose mungesa e saj apo rutina ditore e detyruar apo e vetëshpikur, i ngjet më shumë një zombi që shkërben njeriun, sesa një qenieje me vullnet të lirë dhe të vërtetë. A ekziston vullneti i lirë në kohërat e sotme? Në asnjë mënyrë, po të kishim vullnet të lirë jeta nuk do t'i përngjante burgut, por parajsës mbi tokë, mendoi Gideoni duke ndier njëkohësisht një valë lehtësimi për arratinë e tij të afërt nga burgu. Ndërkaq ai nisi të rrufiste pijen e dytë. Tashmë stomaku mund të kontrollohej me vështirësi dhe tavani kish nisur t'i rrokullisej mbi kokë gjithnjë e më shpejt. Por ai do të rezistonte, nuk kish rrugë tjetër.

- Ah moj Flutura si s'ma pe njëherë filxhanin e kafesë. Kam kaq shumë vendime për të marrë dhe askush s'di të më japë qoftë dhe një këshillë. Sikur

vetëm njëherë t'i kishe hedhur një vështrim fatit tim, atëherë gjërat do të më lehtësoheshin jashtëzakonisht shumë. T'i them Rominës të na bëjë nga një kafe turke? Si thua? - Një mesogrua bionde artificiale me forma ende të kolme, e ulur në një tryezë kundruall Gideonit mundohej më kot të bindte shoqen e saj për t'i lexuar kupëzën e kafesë. Por kjo e fundit nuk jepej. Njëherë duke përdorur vjegën se ishte shumë vonë, më pas se ishte e lodhur dhe se këto gjëra kërkonin një mendje sa më të kthjellët dhe së fundmi, duke e kërcënuar shoqen përmes një të fshehte që e dinin vetëm ato të dyja.

- Po jo moj Drita, ti e di ç'më ndodh po pashë filxhanë, ndaj të lutem mos këmbëngul kot, ndryshe të lashë këtu dhe ika, - tha falltarja qejfmbetur dhe në prag të lotëve. Drita ndoshta e befasuar nga refuzimi i prerë i shoqes, nuk e dha veten, por vijoi sërish me orvatjet e saj për ta bindur.

- Ta dish që këtë nder e ke për detyrë të ma bësh. Sa herë të kam ndihmuar kur ke qenë mbrapa me qiranë e shtëpisë, kur ishe mbuluar nga borxhet dhe askush nuk të merrte në punë. Mos do që t'i numëroj këtu para të gjithëve? Ndaj të lutem mos më thuaj jo.

Flutura e vënë dukshëm në siklet nga presioni mbytës i Dritës, nisi të ngashërejë e dëshpëruar, por sapo u mat të largohej nga lokali u ndalua nga pronari, që me sa duket ish i afërm me të dyja zonjat.

- Po ç'është kjo shamatë kështu? Ju lutem qetësohuni dhe ejani të bisedojmë shtruar. Çfarë ka ndodhur, më thoni? - tha ai me një ton pajtues teksa u ul në tryezën e dy mikeshave, duke biseduar me to me zë të ulët, me gjasë për zgjidhjen e çështjes së filxhanit profetik.

Gideoni ndërkohë sapo kishte mbaruar Zombin e dytë. Qepallat po i rëndoheshin dhe tashmë mezi po arrinte të mbante trupin drejt mbi karrige. Duke e parë në atë gjendje të vështirë, një burrë që ishte duke pirë një birrë ndanë barit, i erdhi pranë dhe e pyeti në ishte mirë. Gideoni nuk u përgjigj, bëri thjeshtë një shenjë me dorë që t'i largohej nga sytë dhe vazhdoi me të pirën, duke menduar sërish për lumenjtë e së shkuarës, në të cilët nuk do të lahej më kurrë.

Pasi kishin mbaruar darkën dhe shëtitjen buzë detit, ata kishin zënë një dhomë të një hoteli të vogël aty pranë. Nata e dashurisë kishte qenë e magjishme deri në perfeksionin e imagjinuar sa e sa herë që nga momenti i njohjes së saj. Ndoshta përputhja midis imagjinatës dhe realitetit është pikërisht ai momenti sublim, që e ndan dashurinë e vërtetë ndaj asaj të rreme apo gjysmakes, duke u shndërruar ndërkohë në atë yllin e shumëndërruar gjatë netëve të errëta vetmitare, për nder të të cilit ishin thurur sa e sa vepra dhe ndërtuar sa e sa iluzione, shpresa apo premtime. Kish qenë me fat; të paktë janë ata që mund t'i jenë nënshtruar një ndjenje të tillë sa të pastër aq dhe të

fuqishme dhe ky nuk ishte një ngushëllim i vogël. Pas gjashtë muajve u martuan. I kujtohej dasma, Eva me fustanin mahnitës të bardhë, lumturia e pakufi në sytë e saj, e ëma e mallëngjyer teksa shikonte çiftin e ri duke kërcyer dhe shokët e tij tek e mbanin në krahë duke kënduar. Po tani çfarë i kish mbetur? Ishin bërë disa muaj që Eva e kishte braktisur, ndërsa prindërit i ishin shuar njëri pas tjetrit pak vite më parë. E sikur këto mos të mjaftonin, tashmë atij i duhej të luftonte edhe me një sëmundje të pashërueshme, nga e cila nuk kish asnjë shpëtim. Ç'kishte bërë vallë që tallazet e fatit t'i kundërviheshin në atë farë feje? Karma e keqe? Mos vallë në jetën e kaluar kishte qenë ndonjë vrasës serial dhe tashmë do t'i duhej të paguante për krimet e shkuara? Ndoshta kishte lindur nën yjet e gabuara, ndoshta nuk duhet të kishte lindur kurrë. Universi nuk kishte më vend për të, fakt i pakundërshtueshëm, të cilit nuk mund t'i shpëtonte dot. Zombi i tretë tashmë kishte ardhur. Ai nisi ta pinte me fund sikur të ishte ujë.

"Është tetëmbëdhjetë mars apo ndryshe i katërmbëdhjeti Adar 5790, që sipas kalendarit hebre është pikërisht dita e Purimit. Si sot përpara mijëra vitesh, Ahaseri, falë mbretëreshës fort të ndritur, Ester, e kuptoi dredhinë kundër nesh dhe jo vetëm që shpëtimin na e dhuroi, por madje na bekoi edhe me të drejtën të fshijmë nga faqja e dheut këdo që nuk na e do të mirën. Ejani pra ta ngremë një dolli

për Ahaserin, sundimtarin më të drejtë që ka pasur kjo botë. T'u ndriçoftë shpirti atje ku ndodhesh o perandori i lavdishëm i persëve". Fjalimi, që u dha plot pompozitet majë një tavoline, u përcoll plot duartrokitje dhe të qeshura nga miqtë e dollibashit të dehur, që mezi po i mbanin këmbët. Ndërkohë nga jashtë po dëgjohej një zhurmë e madhe. Në një moment dera e lokalit u hap vrullshëm dhe prej andej doli roja me fytyrë të gjakosur, i cili iu drejtua me shpejtësi Luanit. Pas pak u mësua që disa turistë italianë të dehur, pasi nuk u lejuan nga gardiani i Kandrrës që të hynin brenda, i kishin dhënë këtij të fundit një të rrahur të mirë. Luani doli jashtë për t'u sqaruar me plëngprishësit, që këmbëngulnin për ta mbyllur "seratën" e tyre me nga një Zombi në barin e njohur shi për këtë pije magjike, me sa dukej edhe përtej Adriatikut. Pas debateve që kulmuan me kërcënimin se në rast se nuk do lejoheshin të hynin brenda, turistët do të lajmëronin ambasadën e vendit të tyre, madje edhe mediat vendase, duke ngritur pretendimin se u ishte ndaluar hyrja për arsye diskriminimi, pronari u zbut dhe i lejoi italianët brenda me kusht që të mos bënin rrëmujë.

- Çfarë frikacakësh paskeni qenë! Po si mund të zbytheshit kështu edhe para presionit më të vogël? Eh nuk ka më burra ky vend jo, ndaj jemi katandisur kështu në pikë të hallit, - i tha Drita plot shpoti Luanit, që nuk u përgjigj edhe pse poshtërimi po e brente nga brenda.

Po afrohej mesnata. Çuditërisht Kandrra sa vinte e mbushej edhe pse e marta ishte në prag. Tashmë muzika ishte në kupë të qiellit dhe kërcimtarët e parë kishin nisur të zaptonin pistën e improvizuar të vallëzimit. Njëri nga italianët, i tronditur nga hiret e saj joshëse, rrëmbeu Dritën nga tavolina, duke e tërhequr drejt pistës së përflakur nga tingujt e hiteve të asaj kohe, ku pa dyshim spikaste kënga me motive popullore dhe e përpunuar elektronikisht: "Ti e do, por nuk e di". Drita u integrua shpejt në ritmin frenetik të lëvizjeve të italianit dhe pas një qëndrese paksa lojcake, lejoi që ky i fundit edhe pse fare mirë mund të ishte djali i saj, ta shtrëngonte plot epsh pas vetes. Kështu, ajo natë premtonte të përfundonte nën pasionin e çarçafëve të një dhome hoteli, për t'u shënuar të nesërmen, në serinë e aventurave pa mbarim të bar "Kandrrës", por nuk qe e thënë. Një ulërimë e fortë gruaje bëri që muzika të ndërpritej dhe të gjithë të shihnin rrotull plot frikë për atë që kishte ndodhur. "Hapni televizorin, ka plasur lufta", bërtiti alarmuesja e tronditur. E vërtetë, titrat e lajmeve që shoqëronin fjalët e një spikereje të një stacioni lokal lajmesh, kumtonin një ngjarje që pakkush mund ta kishte pritur: "Lusius Solomoni sulmon Europën. Parisi, Londra, Berlini goditen nga sulme bërthamore. Ndërkohë, radarët kanë interceptuar një raketë, që po i afrohet me shpejtësi Tiranës. Qeveria i fton qytetarët t'i drejtohen vendstrehimeve të caktuara dhe

të ruajnë qetësinë”. Lokali u boshatis në çast. Nëpër rrugë dëgjoheshin vetëm ulërima, zhurma makinash që nxitonin të largoheshin me nxitim dhe njerëz që vraponin të frikësuar kuturu për të gjetur ndonjë bodrum shpëtimtar.

“Kandrrën” e kishte pushtuar një qetësi e madhe prag furtune. Tashmë atje kishte mbetur vetëm pronari, roja, Romina, Drita bashkë me shoqen e saj, Gideoni që ndërkohë po dremiste paqësisht mbështetur në tavolinë dhe Dollibashi, që ishte dehur aq shumë sa nuk po kuptonte asgjë se çfarë po ndodhte rrotull tij.

- Të paktë janë ata që e dinë se “Kandrra” është ngritur sipër një vendstrehimi atomik të ndërtuar në kohën e komunizmit, të cilin unë jo vetëm që e kam mirëmbajtur më së miri, por edhe e kam furnizuar sistematikisht me ushqime. Tani, kush do të vijë me mua drejt strehimit unë i them bujrëm; kush tjetër dëshiron të largohet le të ikë sa më parë, se goditja mund të na ndodhë nga çasti në çast. Lazri, roja i lokalit, nxitoi të ndiqte Luanin drejt qilarit, po përpara se të mbërrinte aty, mori me vete Gideonin e fjetur, duke e ngritur në krahë, pas kërkesës së Rominës, që i vinte keq që ta linin të përzhitej aty nga flakët e ferrit radioaktiv. I fundit që hyri në vendstrehim ishte Dollibashi, apo Profesori siç u thirr më vonë, i cili ndoqi të tjerët qorrazi, duke pandehur se po shkonte në një nga ato pasfestat okulte që zhvilloheshin zakonisht nëpër bodrumet private të qytetit. Pasi Lazri mbylli

portën e rëndë prej çeliku të përforcuar, që premtonte të ndalonte valën e shpërthimit shkatërrimtar, të gjithë u pushtuan nga një ndjenjë lehtësimi. Kishin shpëtuar, të paktën edhe për disa kohë.

- E kam ditur gjithnjë se ti Luan je një njeri vizionar që nuk mendon vetëm për vete, por edhe për ne të tjerët. Ku të kishte shkuar mendja se do vinte koha që ky vendstrehim mund të hynte në përdorim? Po fundja unë kot flas se ju ushtarakët e keni këtë meritë. Dini të merrni masa edhe atëherë kur të gjithë mendojnë se janë të panevojshme. - Lëvdimeve të Dritës, që tashmë ngjanin si nata me ditën me romuzet e saj të vetëm pak minutave më parë, Luani kësaj radhe u përgjigjej me nga një buzëqeshje ngadhënjimtare.

- Lumi fle, armiku nuk fle, thotë populli. E ne ish-oficerët të rritur me frymën e ushtrisë popullore nuk mund të shtiremi sikur asgjë nuk po ndodh, kur në fakt rrotull nesh gjallojnë lloj-lloj të ndërkryerish, që mendojnë natë e ditë vetëm e vetëm si e si të na shtyjnë drejt kasaphanës së radhës. Në këtë botë të çmendur, sfida më e madhe është ruajtja e arsyes. Dhe arsyeja e shëndoshë di të dallojë mes rreshtave të mashtrimeve ditore, se ku qëndron rreziku i vërtetë. - Fjalët e mençura të Luanit askush nuk pati guximin t'i kundërshtonte. Të gjithë heshtën me ndjenjën e fajit, që nuk kishin arritur të formonin një arsye mjaftueshmërisht të shëndoshë sa për të parashikuar apokalipsin e fshehur nëpër lajmet e rreme të gazetave, televizionit apo portaleve të internetit.

- Solomonit s'i kam zënë kurrë besë. E kam ditur gjithnjë se dokrrat e tij mbi të ashtuquajturin "socializëm apostolik", porsi komunizmi qëmoti, do të tërhiqnin pas vetes aradhe të tëra të nëpërkëmburish, të dëshiruar për ndonjë profet kinse drejtësi-dhënës. E në një botë aq të padrejtë sa kjo e jona, profetët e rremë janë malli më i kërkuar.

- Bukur e the, por prapë askujt nuk mund t'ia merrte mendja që ai i çmendur një ditë do të arrinte deri aty sa t'ia vinte flakën botës mbarë. Deri këtu besoj se vetëm imagjinata jote mund të kishte shkuar Luan! - u kundërpërgjigj Drita në vazhdën e lavdërimeve të pakursyera ndaj shpëtimtarit të momentit.

- E ke gabim e dashur, njerëzit e bashkuar rreth një ideje, sado e mbrapshtë të jetë ajo, janë në gjendje të kryejnë mrekulli. Besimi i verbër është si një motor që vazhdon të punojë edhe atëherë kur karburanti ka shteruar prej kohësh. Mjafton të hedhësh pak sytë mbrapa në histori dhe të shohësh se ç'gjëma apo vepra madhështore janë arritur vetëm falë bindjes së patundur në një fe, ide apo qoftë edhe në një individ të vetëm. Edhe në kohërat e sotme fuqia e besimit sa vjen e shumëfishohet, pasi siç e kam thënë ngaherë, teknologjia po e bën botën tonë gjithnjë e më të brishtë. Teksa jetojmë në ditët kur dikush i pajisur vetëm me një kompjuter dhe lidhje me internetin, mund të kthejë gjithçka përmbys sa hap e mbyll sytë, atëherë më thoni ju si mundet që të flemë të qetë natën? Mos

vallë ju mendonit se ishte e pamundur që hakerat e famshëm të Solomonit të përmendur për sa e sa bëma anekënd globit, nuk do të ishin në gjendje që një ditë të hynin nëpër sistemet kompjuterike të ushtrive amerikane, ruse apo kineze, duke marrë nën kontroll armët më shfarosëse të farës njerëzore? E kam thënë gjithnjë, teknologjia përmban në vetvete fundin tonë, - vazhdoi Luani duke ndezur llambat e vajgurit, që sakaq ndriçuan disi muret e atij bunkeri të fshehur për vite të tëra nën peshën e "Kandrrës" legjendare. "Atdheu, Nderi, Detyra", parulla e zbërdhulët reminishencë e kohës të ndërtimit të vendstrehimit, ishte gjëja e parë që u vu re. Streha ishte e madhe, e mbushur me kuti kartoni, që mbanin përbrenda shishet e pijeve të lokalit, por edhe konserva ushqimesh nga më të ndryshmet. Shtretërit prej hekuri si dhe stolat që rrinin përreth një tryeze të ndryshkur, të gjithë të mbuluar nga shtresa të shumëfishta pluhuri, të linin të kuptoje se nuk ishin pastruar, apo lëvizur prej andej qysh prej kohërave të vjetra që tanimë i shëmbëllenin lashtësisë. Në një kthinë, që dukej sikur shërbente si kuzhinë e improvizuar, qëndronin mobilie të vjetra, me siguri mbeturina të shkaktuara si pasojë e ndonjë rinovimi apo zhvendosjeje banese të epokave të shkuara, ku ishin varur vargje mishi të tharë, qepësh dhe hudhrash, si dhe dy soba me gaz që përmbanin edhe vatra për gatim. Në çdo skaj të strehës mund të shquaje dengje të mëdha uniformash ushtarake,

helmeta të ndryshkura, dyshekë, batanije dhe rroba të vjetra të çdo epoke, aq sa të jepnin përshtypjen se gjendeshe mes një muzeu të luftës së ftohtë. Ndër të tjera, streha ishte bekuar dhe me një pus uji të pijshëm, i cili mund të filtrohej me anë të një sistemi antik, por me efikasitetin e mjaftueshëm për të ulur sadopak mbetjet vrastare të radioaktivitetit. Ky burim, që thuhej se ishte i lidhur me rezervat ujore në gjirin e malit të Dajtit, ia rriste pavarësinë strehës, duke e bërë atë më të mbrojtur nga zullumet e botës së jashtme.

- Po të tregohemi të kursyer me rezervat ushqimore, ne të shtatë mund të rezistojmë deri në dy muaj e gjysmë, ndoshta dhe tre. Kohë më se e mjaftueshme për uljen e rrezatimit bërthamor. Fatkeqësisht kaq metra nën tokë, celularët, por me gjasë edhe radioja e vetme që kemi këtu mes nesh, nuk na bëjnë asnjë punë, ndaj ndoshta pas dy javësh, atëherë kur gjendja edhe mund të jetë qetësuar disi, dikush nga ne duhet të dalë jashtë për të marrë ndonjë informacion mbi natyrën dhe forcën e shpërthimit, si dhe për nivelet e rrezatimit në ajër. Për fat, këtu brenda kemi edhe veshje mbrojtëse ndaj radioaktivitetit, ndaj zbuluesit tonë nuk do t'i kanoset asnjë rrezik, - tha Luani, duke treguar edhe njëherë se ai kishte parashikuar çdo detaj të mundshëm të skenarëve, që mund të shpinin në përdorimin e atij vendstrehimi, duke qetësuar kështu gjindjen ende të traumatizuar. Sakaq Lazri i ndihmuar edhe nga Romina, nisi të vërë pak rregull

duke sistemuar të gjitha sendet e hapërdara atypari me qëllim që ai vend të bëhej disi i jetueshëm sa më parë të ishte e mundur. Nga ana tjetër, Drita me Fluturën pushtuan me të shpejtë qoshkun më të qetë dhe të veçuar, duke vënë aty vrik, me ndihmën e Luanit, dy shtretër nga më të rinjtë që ishin në qarkullim bashkë me dyshekët përkatës. Kolonizimi i strehës antiatomike nisi kështu të marrë formë sipas zakoneve të vjetra, ku më i shkathëti dhe më i shpejti dilte po ashtu edhe më i fituari.

- Ç'po ndodh me njerëzit atje jashtë? T'i ketë shpëtuar vallë dikush shpërthimit? Sa vendstrehime si ky mund t'i kenë mbijetuar viteve në këtë qytet kaq shumë të shpërfytyruar përgjatë kohëve? Ah mjerë ne! Sa thamë që ky vend e mori disi veten, vjen një i çmendur nga Afrika e na shuan si pa të keq nga faqja e dheut. Si është bërë kjo botë kështu? I teket dikujt nga ana tjetër e botës që të shfarosë dhe nuk ka kufij, mure, ushtri apo polici të të mbrojë. Botë e çmendur, nuk ke si ta quash ndryshe. Lum ata që kanë pasur fatin të mos jetojnë në këto kohëra, - fliste Drita me vete, gjatë një pushimi të shkurtër pas orësh të tëra rregullimesh dhe pastrimesh, sigurisht duke e ditur që të gjithë ishin aty duke e dëgjuar.

- Unë them që në vend që të biem në pesimizëm, më mirë t'i kushtohemi së vetmes gjë që na ka ngelur, - jetës sonë. E rëndësishme tani, është që të jemi sa më të qetë dhe të bashkuar. Pastaj mos e ekzagjerojmë

kot. Edhe të parët tanë, që patën kaluar murtajën e zezë, tmerret e hordhive barbare, tërmetet vrastare dhe katastrofa të tjera nga më të paimagjinueshmet, nuk është se jetonin në kopshtin e Edenit. Historia nuk është e thënë të jetë lineare drejt progresit. Ajo njeh ulje, ringritje dhe ulje sërish. Për shembull, në rast se Perandoria Romake do të kish ditur ta përballonte si duhet krishterimin, barbarët, apo degradimin politik dhe social, që vjen pashmangshmërisht prej qenies kryemetropol të botës për një kohë aq të gjatë, atëherë njerëzimi mund të kish mbërritur në hënë qindra vite më parë dhe sot do të ishim duke kolonizuar planetë nëpër yjësi të largëta. Me gjasë katastrofa e fundit do të jetë një goditje e rëndë për botën e qytetëruar, e ngjashme me rënien e Romës së lashtë. Por të gjithë ata që, ashtu si ne, do të arrijnë t'i mbijetojnë kësaj thagme, do të mbajnë mbi supe barrën e rëndë të ripërtëritjes. Ndaj nuk duhet kurrë të biem pre e pesimizmit, pasi tashmë, duam apo nuk duam, ne jemi misionarët e botës së nesërme.

- Drita, aspak e bindur nga fjalët e Luanit, - vazhdoi duke shprehur frikën e saj.

- Luan, a e kupton që ai do të na vrasë të gjithëve. Ai do të vijë të na gjejë sikur edhe në fund të dheut të futemi. E kam parë në televizor kur fliste në një takim me anëtarët e rinj të kishës së tij të ardhur nga e gjithë bota. Sytë i lëshonin shkëndija urrejtjeje, nga goja nxirrte vetëm fjalë për përmbysje, rend të

ri, hakmarrje dhe luftë totale, ndërsa fytyra dukej sikur ishte e tëra e brumosur nga ligësia që mbartte në shpirt. Nëse djalli ekziston, atëherë mishërimi i tij është pikërisht ajo gjallesa e mbrapshtë me emrin Lusius Solomon. Prej tij nuk ka shpëtim, mbajeni mend mirë këtë që po ju them!

- Satanai zbritur në tokë, - tha me vete Lazri tërësisht i hipnotizuar nga fjalët e Dritës.

- Po ju nuk e njihni! - bërtiti Romina papritur. - Mos i shihni gjërat bardhë e zi, se nuk janë ashtu, - vazhdoi ajo duke thyer njëherë e mirë mirëkuptimin e ngritur për figurën diabolike të rebelit apokaliptik.

2
TEMPULLI

Kur hapi sytë, Gideoni nuk po e kuptonte se ku ndodhej. Në botën e të gjallëve apo në atë të të vdekurve? Meqenëse mbizotëronte errësira e ndërprerë tek-tuk nga ndonjë dritëz e zbehtë, ai mendoi se duhet të ndodhej diku në purgator, duke pritur shëlbimin e shpirtit për në rrugën e mëtejshme drejt parajsës. Pra, plani kishte ecur fill siç e kishte parashikuar edhe pse tash për tash ai nuk mbante mend asgjë prej gjëje nga momenti i finalizimit të tij. Ndoshta sasia e tepërt e alkoolit arrinte të fashiste kujtimet jo vetëm në të gjallë, por edhe mandej në të përtejmen. Mirëpo shumë shpejt zërat e njerëzve rrotull dhe më pas qartësimi i kontureve të fytyrës së Luanit, Rominës dhe Lazrit, tek gjendeshin afër tij duke debatuar me të madhe, e bënë të mendonte që ndoshta-ndoshta në vend të purgatorit, ai gjendej ende diku në një kthinë të panjohur të "Kandrrës". Sapo u çua disi nga shtrati, duke u mbështetur te bërrylat, që preknin sipërfaqen e butë të dyshekut, ai vuri re që përbri tij ishte një i panjohur që po gërhiste zhurmshëm. Profesori

menjëherë sapo kishte hyrë në vendstrehim, teksa kishte parë Gideonin e shtrirë paqshëm në një krevat të improvizuar me ngut nga Lazri dhe Romina, vrapoi të shtrihej afër tij, pasi teksa këmbët nuk po i mbanin më, i duhej medoemos një vend ku të mblidhte pak veten nga e pira e pazakontë e asaj nate. Më në fund, pas disa përçapjesh të mundimshme, Gideoni u ngrit në këmbë dhe iu drejtua qoshes ku qenë mbledhur të tjerët. Prania e njeriut të sapozgjuar nga bota e të vdekurve nuk u vu re nga askush tjetër përveç Fluturës, që nxitoi menjëherë të nxirrte për të një stol, duke e futur kështu në rrethin e bisedës tashmë tejet të përndezur.

- Rominë më vjen keq për ty, se je dhe vajzë e re! - thoshte Drita. - Si mund t'i vihesh në mbrojtje një vrasësi? Apo ka këtu diçka qe ne nuk e dimë? A mos vallë na je edhe ti anëtare e sektit të atyre të ndërkryerve? Ah, me siguri kjo duhet të jetë! Duhet ta kisha kuptuar me kohë, vështrimi përherë i vrerosur, veshja e thjeshtë e mbizotëruar nga e errëta, vetëmohimi në punë apo shmangia e çdo avance nga ana e meshkujve; të gjitha shenja të një indoktrinimi fetar që me siguri të çojnë tek tempulli i të marrëve. Ja pra, ku e paskemi edhe zëdhënësen e Solomonit këtu midis nesh. A nuk jua pata thënë miq, që prej tij nuk ka shpëtim? Nëse nuk i bëjnë punë raketat, janë ushtarët e tij ata që të bëjnë gjëmën! Tashmë gjithë vështrimet ishin drejtuar nga Romina. Të

gjithë prisnin nga ajo ndonjë shfajësim apo shpjegim gjithfarësoj ndaj breshërisë së akuzave të ashpra të Dritës. E pandehura heshti një grimë dhe më pas duke vështruar përdhe sikur thellësisht e ndier në faj, tha:
- Po e përsëris prapë, gjërat nuk janë ashtu siç duken. Ka një arsye për tërbimin e Solomonit, sikurse ka edhe një arsye përse ka kaq shumë njerëz që i vijnë pas. Sot ai mund të shfaqet si një terrorist, por prapa kësaj maske të servirur nga koha, gjendet një njeri si gjithë të tjerët, i shënjuar nga frikërat, dyshimet apo zhgënjimet e rastit. Unë atë e kam takuar, e mbaj mend sikur të ishte dje.

Gjendesha në Sazan, duke luajtur e vetme me një balonë ndanë molit, kur befas në horizont u shfaq një motobarkë që po drejtohej me shpejtësi drejt ujdhesës sonë. Të gjithë pjesëtarët e komunitetit të vogël të "Tempullit të Popujve", që prej disa vitesh ishin vendosur në atë vend aq të izoluar për t'u larguar nga shpërqendrimet, që ofronte bota përtejishullore, me shpresën e gjetjes së shtegut të duhur drejt ndriçimit shpirtëror, rendën me shpejtësi për të pritur frymëzuesin e tyre. Sapo barka u ankorua në skelë, nisën brohoritjet e para si për hirësinë e fortndritur, shpëtimtarin e ri të njerëzisë, ashtu edhe për Monunin, që asokohe mbahej si një mik i afërt i tempullit. Menjëherë sapo zbritën në stere, dy dinjitarët iu drejtuan turmës së vogël, duke iu nënshtruar përqafimeve dhe brohoritjeve të ngrohta që shprehnin

entuziazmin e pakufi për vizitën e shumëpritur. Më kujtohen prindërit e mi sesi emocionoheshin nga çdo fjalë të nxjerrë nga goja e Solomonit, por edhe e kryeministrit, që asokohe e mbuloi profetin tonë me komplimente të pakursyera, duke e cilësuar si "Mbrojtësin më të madh të vegjëlisë që nga koha e Jezu Krishtit dhe si një shtyllë të patundur të ripërtëritjes shpirtërore të vendit tonë". Ndërsa për Tempullin e Popujve më kujtohen fare mirë fjalët: "Panteonit të tolerancës sonë fetare të famshme në të gjithë botën, tanimë i shtohet edhe një fe e re, që jam i bindur se do të lulëzojë dhe begatojë, duke u bërë pjesë e pandashme e të gjithë shoqërisë shqiptare". Pasi ia shtruan me të ngrënë e më të pirë gjatë banketit të përgatitur nga peshkatarët e komunitetit tonë të vogël, dy të ftuarit iu drejtuan tempullit që duhet të shugurohej nga vetë profeti. Mrekullia që ndodhi gjatë rrugës nga banketi afër skelës deri në faltoren që shtrihej majë një kodre, aty ku dikur gjendej një kazermë e braktisur ushtarake, bëri bujë të madhe. Edhe sot po ta mendosh, ajo që ndodhi atëherë ngjan e pabesueshme, por dëshmitarët janë aty sikurse dhe raportimet e mediave që mund t'i gjesh sot e kësaj dite fare kollaj në internet. Me të kapluar kodrën, sapo tempulli u shfaq përpara tij, Lusiusi papritmas u ul përdhe për t'u lutur, e sapo u ringrit për të përfunduar rrugën, pikërisht poshtë këmbëve të tij u shfaq në fillim një pellg i vogël e më pas një gurgullimë uji që

sa vinte e gjallërohej. “Mrekulli, mrekulli”, bërtisnin ishullorët që mezi po u besonin syve, ndërsa Lusiusi ngrinte krahët lart, duke falënderuar Hyjin për këtë dhuratë që i bëri ishullit, deri në atë çast të privuar nga burimet me ujë të pijshëm.

Tempulli atë ditë dukej si i pushtuar nga një dritë e fuqishme që ishte shtrirë në çdo skaj të tij. Lutjet e Lusiusit më kujtohen vagullt, pasi ishin plot fjalë në kreolishten haitiane, gjuha liturgjike e Tempullit të Popujve, por ajo që s’do ta harroj kurrë ishte çasti i pagëzimit tim. Duart e tij të bëshme më ngritën peshë sikur të isha ndonjë pupël dhe më pas më zhytën brenda ujit të ftohtë të një vaske të vendosur mu në qendër të faltores. Isha e tmerruar, kujtoja se do të mbytesha, por më pas kur dola nga uji dhe pashë fytyrën e tij prej ebani të goditur nga lija, buzagazin rrezëllitës tek më kumtonte pa fjalë “Ç’ke që ke frikë? Ti më ke mua”, flokët me rrica që tek-tuk kishin filluar të thinjeshin, e sidomos sytë e mëdhenj që dukej sikur përcillnin gjithë dëlirësinë e kësaj bote, atëherë më pushtoi një qetësi të cilën që prej asaj dite nuk e kam provuar më. Pasi doli nga tempulli, ati ynë shpirtëror u ndal të fliste me Sokolin, pastorin tonë. Më vonë, u tha që gjatë atyre pak minutave kokë më kokë me të parin e komunitetit, Lusiusi kishte ndarë me të vegimin për fundin e botës, për të cilin Sokoli nuk u shpreh kurrë, por që u zbulua nga gruaja e tij. Sipas saj, vegimi nuk kishte të bënte saktësisht me fundin

e botës, por me atë që do të vinte menjëherë pas tij: Një shkretëtirë e përhime, mbuluar nga gërmadhat, nëpër të cilat endeshin kuturu frymë të dëshpëruara, që rrekeshin më kot të gjenin ndonjë gjurmë nga të dashurit e humbur. Një profeci, që uroj me gjithë shpirt të mos ketë shkuar deri në fund.

Motobarka humbi ngadalë në rrugën e saj drejt kthimit, ndërsa ne ishullarët e lumtur e ndiqnim atë me sy, duke ëndërruar për ditët e bekuara që na prisnin në të ardhmen. Brenda pak kohëve ishullit tonë iu shtuan banorë të rinj, të ardhur nga komunitetet rrotull. Kryesisht peshkatarë, por edhe fermerë, artizanë e ndonjë mësues për shkollën e re, në të cilën do të hyja dy vite më vonë. Jetonim nëpër pallatet dhe kazermat e braktisura nga kohët e shkuara, që i rindërtuam nga e para brenda pak viteve. Ushqeheshim me peshk, me perimet dhe frutat që i merrnin nga ngastrat e mbjella me to, e natyrisht ndonjëherë në kohëra të vështira, edhe me produktet që na vinin nga brigjet përballë. Fëmijëria ishte e bukur, ashtu si natyra dhe i gjithë peizazhi që na rrethonte. Prindërit më kritikonin përherë sa herë që dilja pa lejen e tyre nga shtëpia, për t'u kacavjerrë te shkëmbinjtë buzë detit. Kishin frikë se do të bija në det dhe do të mbytesha, por unë isha e shkathët. Kacavirresha nëpër shkëmbinj me lehtësinë më të madhe dhe kur gjeja ndonjë vend të mirë, hidhesha në ujin e kristaltë të detit dhe rrija aty duke notuar nga njëri skaj i ishullit në tjetrin, për orë

të tëra. Isha fëmijë i vetmuar, mjaftohesha me ëndrrat dhe mendimet e mia, nuk kisha nevojë për shoqërinë e të tjerëve edhe pse ime më, e cila përpos meje nuk kishte fëmijë të tjerë, më nxiste përherë të shkoja të luaja me moshatarët e mi.

Dita e parë e shkollës nuk më shqitet dot nga kujtesa. Ishim klasa e parë që do të popullonte shkollën e re bri tempullit, aty ku dikur ishte vendosur një depo municionesh e ngritur nga italianët gjatë Luftës së Dytë Botërore. Muret e godinës sapo ishin lyer dhe te pjesa ballore e saj, më kujtohet si tani, ishte pikturuar Lusiusi i veshur me një tunikë të kaltër ndërsa përkrah tij qëndronte buzagaz Jezu Krishti, që mbante në duar një kryq të artë. Të dy dukeshin shpresëplotë dhe të lumtur, nën një aureolë që i rrinte krenare mbi krye, duke ua theksuar edhe më shumë spiritualitetin dhe lidhjen mes tyre. Mësimin e parë na e dha vetë pastori ynë. Përveç fjalëve të ngrohta të mirëseardhjes, Sokoli na komunikoi edhe porosinë e tij të parë që e mbaj mend si tani: “Fëmijë, dija që do merrni në këtë shkollë do të jetë arma juaj më e fortë në përpjekjet drejt botës që duam të krijojmë. Ta keni të qartë që lufta për të nesërmen fillon pikërisht nga këto banka shkolle, ndaj kujdesuni që këtu të mësoni sa më shumë, pasi e ardhmja jonë gjendet në duart tuaja”. Fjalë të thëna e të rithëna sa e sa herë, që merrnin trajtën e një përgjegjësie të madhe, që ashtu si një gur i rëndë, i lidhur pas qafës, më tërhiqte pas

vetes pa më lejuar të marrë frymë asnjëherë e lirë. Kjo ndjenjë mbytjeje më ka shoqëruar gjatë gjithë jetës. Të kesh në dorë të ardhmen e botës, nuk i thonë shaka.

Në shkollë, në fillim e pata të vështirë të shkrihem me të tjerët. Më konsideronin si të egër, të pagdhendur, pa edukatë, me mungesë të theksuar përqendrimi, shumë ndryshe nga të gjithë. Njëherë kur im atë, ndjesë pastë, shkoi në një takim me prindër, mësuesit e lanë të nënkuptonte që isha fëmijë me shenja të theksuara të disleksisë dhe tërësisht e paaftë për t'u integruar në shoqëri, ndaj më duhet të shkoja për vizitë te ndonjë psikiatër, përndryshe, prania ime në shkollë do të bëhej e pamundur. Pasi nuk iu dha asnjë mundësi tjetër, prindërit më dërguan në Tiranë ku u vizitova nga një sërë specialistësh, që konstatuan se isha normale si të gjithë fëmijët e tjerë, vetëm se duhet të bëja më shumë përpjekje për të sheshuar dallimet e krijuara nga izolimi i gjatë ku e kisha futur veten prej aq shumë kohësh dhe për këtë arsye u këshillua që të përfshihesha sa më shumë nëpër aktivitete shoqërore, mundësisht jashtë ishullit, ku të mësoja të jetoja edhe me të tjerët. Pasi u kthyem në Sazan, këtu një ndihmë të madhe na dha edhe pastori. Edhe pse isha e vogël, ai më futi në korin e tempullit, i cili lëvizte shpesh nëpër qytete të ndryshme të vendit, duke marrë pjesë nëpër koncertet e organizuara nga komunitetet tempullare. Këngët që këndonim, kryesisht trajtonin problemet më të mprehta që hasnin komunitetet në gjirin e tyre.

Mbaj mend, për shembull, një refren që bënte fjalë për drogën:

"Ti mjaft u helmove,
o shpirt i trazuar,
fatin tënd,
ti merre vetë në duar".

Në repertorin e korit nuk mungonin tematikat e tjera që kishin të bënin me luftën kundër kumarit, përtacinë, dhunën në familje apo varësinë nga pornografia dhe interneti. Qëllimi ishte që të trajtoheshin të gjitha plagët që mundonin rininë, në mënyrë që kjo e fundit t'i afrohej sa më shumë tempullit tonë. Meqë kisha një zë të bukur e të plotë që spikaste mbi të tjerët - pa dashur këtu të tingëlloj si mendjemadhe - shumë shpejt më caktuan të këndoj si soliste të hiteve më në zë të tempullit dhe kësisoj rashë në vëmendjen e spektakleve të talenteve, të cilat nuk vonuan të më ftonin nëpër konkurse të ndryshme, që pritej të më katapultonin në botën e muzikës dhe famës. Për moshatarët e mi kjo do kishte qenë një mundësi e artë për t'u shkëputur nga jeta e varfër e provincës, por unë edhe pse në moshë të vogël e jo plotësisht e ndërgjegjshme për botën që më rrethonte, isha e vendosur t'ia dedikoja jetën time Tempullit të Popujve dhe komunitetit tonë, që tashmë më kishte pranuar plotësisht si të tijën.

Problemet e para në ishull u shfaqën atëherë kur po mbaroja klasën e tetë, në vitet e para të një adoleshence

të shënjuar nga rrënimi tejet i dhimbshëm i të gjithë botës që kisha njohur deri atëherë. Në fillim shteroi burimi i ujit të pijshëm. Kjo u mor, dhe jo pa arsye, si një shenjë e kobshme për ditët që do të vinin edhe pse më vonë u zbulua që e gjitha kish qenë asgjë më shumë se një sabotim tinëzar i pushtetit për të shkretuar ishullin tonë. Mrekullia e katërt e Solomonit pas rikthimit kolektiv të shikimit të fëmijëve të një shkolle të verbërish në Sri Lanka, parashikimit në kohë të goditjes së një asteroidi në Siberinë qendrore, si dhe paqtimi i një uragani që nuk po i shqitej për muaj me radhë brigjeve të vendlindjes së tij, Haitit, jo vetëm që na siguronte ujin e shumëdëshiruar, por ishte për ne edhe burimi kryesor i të ardhurave nga pelegrinët që vizitonin ishullin për të parë me sytë e tyre njërën nga veprat e profetit të kohërave moderne. Mungesa e ujit të pijshëm na bëri sërish të varur nga furnizuesit nga stereja, të cilët e rrisnin çmimin sipas tekave të Monunit, që për ishullin tashmë kishte plane të tjera. Fillimisht u munduam të përshtatemi. Kështu, ngritëm cisterna për grumbullimin e ujërave, që na sillte shiu, dhe ndërkohë filluam një program racionimi me shpresën se herët a vonë situata do të rregullohej dhe mrekullia e ishullit do të shfaqej sërish. Mirëpo thatësira vazhdoi, duke detyruar largimin e shumë ishullarëve shpresëshuar dhe besimbjerrur ndaj profetit, që tanimë dukej sikur na kishte braktisur. Por prindërit e mi nuk e pranonin

dot rrënimin e ishullit dhe kështu vendosën të mos dorëzoheshin, duke u kujdesur për tempullin me aq mundësi sa kishin. Ata besonin se jeta e njeriut është e gjitha një sprovë vuajtjesh, të cilat kanë për qëllim fisnikërimin e tij në sytë e Hyjit. "Parajsa i takon vetëm atyre që dinë ta pranojnë vuajtjen pa u helmuar prej saj", më thoshte shpesh im atë gjatë bisedave tona të gjata, ku unë përpiqesha me mish e me shpirt ta bindja që të largoheshim, pasi ishulli ynë tashmë qe dënuar me vdekje. Kur u bëra gati të filloj gjimnazin, komuniteti nuk numëronte më as dhjetë frymë. Tashmë qeveria kishte konfiskuar forcërisht hotelin, ku ne dikur strehonim pelegrinët dhe ndërkohë kishin filluar punimet për kazinonë e re, që do të merrte trajtën e një kulle të lartë në formën e një fari të shndritshëm, shkëlqimi i të cilit do të mbërrinte deri në Korfuz apo në brigjet italiane. Pastori atëbotë protestonte duke dalë para mediave për t'i shpjeguar gjithë opinionit publik se kazinoja gjigante do të shkatërronte jo vetëm gjithë peizazhin e virgjër të Sazanit, por do ta kthente atë në një qendër të shtatë mëkateve për të gjithë Mesdheun. Këto fjalë u morën si marrëzi radikalësh fetarë, që jetonin ende në errësirën e mesjetës dhe kështu ndërtimi i kazinosë filloi me shpejtësi, ndërsa për tempullin nisi një ekzistencë agonizuese nën hijen e monstrës që pritej ta gllabëronte nga çasti në çast. Unë ndërkohë isha vendosur në Tiranë për të nisur studimet në shkollën

e mesme të hapur atje nga tempulli i kryeqytetit, por kjo nuk më pengonte të qëndroja në kontakt të përhershëm me prindërit, që ndërkohë ishin përfshirë nga një luftë e vështirë për mbijetesë. Në kushtet kur në ishull kishte mbetur vetëm një grusht njerëzish, im atë e kishte mbyllur tregtizën e tij që deri në atë kohë na kishte mbajtur në këmbë, për ta hapur vetëm në ndonjë rast të rrallë. Ndërsa ime më vijonte të ndihmonte pastorin në mirëmbajtjen e tempullit, që tashmë ditët i kishte të numëruara. Në ato kushte, të ardhurat e vetme për familjen, ishte lëmosha e vogël solidare që na siguronte çdo muaj Tempulli i Popujve.

Fundi i komunitetit tonë u shpall nëpër medie si një masë e ndërmarrë nga qeveria për t'i dhënë fund uzurpimit të paligjshëm të pronës shtetërore në ishullin e Sazanit. Ç'është e vërteta, ishulli i ishte dhënë tempullit në përdorim për nëntëdhjetë e nëntë vjet, me kusht që komuniteti ynë të kujdesej për natyrën, rendin publik dhe asetet turistike, duke ndarë me shtetin në mënyrë të barabartë çdo përfitim që mund të rezultonte nga këto të fundit. Marrëveshja ishte produkt i influencës së madhe të Tempullit, sidomos në vendet e botës së tretë, ku kish arritur t'i mobilizonte masat për t'i bërë ballë skllavërimit nga multinacionalet grabitqare apo edhe pushtetit të pakufi të superfuqive të pasura. Pushtetarët e Tiranës duke u trembur nga ndonjë trazirë e tempullarëve të këtushëm, sikundër kishte ngjarë edhe gjetiu,

vendosën që t'iu garantonin atyre një sërë lëshimesh për t'i paqtuar kështu për një kohë sa më të gjatë. Mirëpo kjo paqe e brishtë nuk pati jetë të gjatë, pasi vetë komuniteti ndërkombëtar, me në krye Këshillin e Sigurimit të OKB-së, vendosi krejt papritur ta shpallte Tempullin e Popujve si organizatë terroriste, edhe pse kjo e fundit jo vetëm që nuk kishte ndërmarrë asnjëherë ndonjë akt të dhunshëm, por edhe ligjërimin e kishte të ndërtuar vetëm në dashurinë ndaj Zotit dhe tjetrit, duke kundërshtuar me forcë çdolloj forme të urrejtjes. Për të mëdhenjtë, besimi ynë ishte shndërruar në një kërcënim të mirëfilltë ndaj ekuilibrave që mbanin në këmbë rendin botëror. Kësisoj, mori jetë profecia e radhës së Solomonit e përshkruar në Ungjillin e tij si "Përballja e Madhe", ku tempullarët përpara se të arrinin fitoren përfundimtare, do t'i nënshtroheshin një sërë persekutimeve të ashpra, të krahasueshme vetëm me ato të të krishterëve të parë në kohën e perandor Dioklecianit. Tempujt u shpallën si të jashtëligjshëm në të gjithë botën dhe ndaj besimtarëve tanë nisi një luftë e vërtetë që nuk ka mbaruar ende sot e kësaj dite. U burgosën dhe internuan me mijëra, të tjerë u detyruan të hiqnin dorë nga besimi botërisht, ndërsa çdokush që diktohej duke praktikuar fenë tonë, e priste kurdoherë përndjekja më e egër. Siç besoj, këtë e mbani mend të gjithë, këtu te ne, të gjitha shkollat e lidhura me tempujt anembanë vendit sikurse dhe pasuritë në zotërimin e institucioneve bamirëse apo

fetare, u konfiskuan brenda ditës nga shteti, ndërsa pastorët si dhe të gjithë ata që u rrekën t'i qëndronin fushatës agresive shtetërore kundër nesh, u burgosën dhe sot e kësaj dite fati i shumë prej tyre ende nuk është i ditur. Kur gjimnazi im u mbyll, unë gjendesha pak përpara fillimit të provimeve të maturës. Pa diplomë, e ndaluar për të ndjekur studimet diku tjetër dhe me damkën e tempullares mbi krye, m'u desh të hiqja një pafundësi peripecish derisa munda të gjeja punën që kam aktualisht, me anë të së cilës arrita deri diku të siguroj mbijetesën time dhe të familjes. Këtu dua të falënderoj ty Luan, që na je gjendur pranë edhe në kohërat më të errëta. Je treguar një mik i vërtetë, nuk do ta harroj kurrë.

Që kur u detyruan të braktisnin ishullin, prindërit e mi nuk e morën më veten. "Një njeri që nuk jeton për ëndrrën e tij, nuk jeton por bën sikur", më thoshte im atë në shtratin e vdekjes, ku bashkë me nënën time kishin vendosur të dergjeshin aty pa ngrënë e pa pirë, derisa të hapeshin dyert e parajsës, pasi kjo botë nuk ishte më për ta. Pak para se të shuheshin, më porositën që hirin e tyre ta hidhja në det, diku afër brigjeve të Sazanit. Mjerisht as këtë nuk arrita ta bëj, pasi jam ende një njeri i skeduar nga policia, që ma ka ndaluar rreptësisht lëvizjen jashtë kryeqytetit. Kështu, dhimbjen e mbajta përbrenda, ndërsa tempulli brenda meje sa vinte e zbehej, për t'i lënë rrugë shpresës për një jetë sa më normale. Shpeshherë, më qëllonte që

rrugëve të qytetit, por ndonjëherë edhe këtu brenda në lokal të shihja ndonjërin prej tempullarëve të Sazanit. I dalloja menjëherë nga ankthi i përndjekjes që dukej sikur u ishte skalitur në fytyrën e hequr, ku buzëqeshja ishte harruar prej kohësh, mënyra e të ecurit gjithnjë e pasigurt dhe e trembur dhe vështrimi që synonte shmangien e çdo kontakti me të tjerët, duke fshehur kështu turpin e papërballueshëm të të qenët tempullar, që na ka peshuar si një kryq i rëndë për kaq shumë kohë. Sidoqoftë, gjithçka është relative dhe jua garantoj, që ata si puna ime, që janë ende në jetë dhe kanë ende një shpresë të vogël për një të ardhme më të mirë, janë më fatlumët. Fjala bie, pastori ynë e pësoi më keq nga të gjithë. Pasi e internuan në një kamp përqendrimi të humbur diku në veri të vendit, të ngritur aty vetëm për strehimin e tempullarëve të konsideruar si të rrezikshëm, gruaja bashkë me dy fëmijët e tij vdiqën në rrethana misterioze, në një gjoja aksident automobilistik. Thuhet se pas kësaj, Sokoli u çmend dhe për këtë arsye e çuan në një spital psikiatrik, ku nuk e di sesi, arriti të arratisej. Para disa ditësh e pashë në një video në *Youtube* krah Solomonit, të veshur si ushtarak dhe të armatosur deri në dhëmbë diku në një xhungël të Afrikës. Nga njëra anë u lehtësova për qenien ende ndër të gjallët të mësuesit tim të parë, por nga ana tjetër pyeta veten nëse pas gjithë atyre vuajtjeve të hequra, pastori ynë ishte ende në gjendje të ruante besimin burimor ashtu

siç e përcillte dikur ndër ne. Sigurisht, deklaratat e fundit të Solomonit prej sheshbetejave afrikane, të lënë të kuptosh që gjithçka që ne besonim dikur tashmë është mbuluar nga helmi i hakmarrjes dhe urrejtjes.

- Aty më qëndro Rominë, - u hodh papritur Drita duke ndërprerë rrëfimin e gjatë të tempullares së dikurshme. - Në një raport konfidencial të shërbimeve sekrete, kam lexuar se ky Sokoli juaj tashmë është asgjë më shumë se një terrorist i rëndomtë, komandant njësish fëmijësh ushtarë që bredh sa poshtë lart xhunglave të Kongos, duke vrarë e prerë këdo që nuk i bindet urdhrave të atij të marrit që po na mban kyçur në këtë bunker. E dëgjova me kujdes historinë tënde dhe sigurisht që nuk ka se si të mos më vijë keq për gjithçka që ke hequr gjatë këtyre viteve të fundit. Por ta dish që më shumë se te shteti, fajin duhet ta gjesh tek ai tempulli juaj i dikurshëm edhe tek ata palo pastorë që ju kanë shpëlarë mendjet që në vogëli. Si thua ti, qeveria të rrinte duarkryq teksa shihte sesi ishulli ynë i vetëm shndërrohej në një fole ekstremistësh të paudhë, që donin të na nxirrnin nga rruga drejt modernitetit, duke na çuar drejt e në kohën e gurit? Në të kaluarën ne kemi vuajtur shumë nga këto eksperimentet izoluese që na shkëputën nga rrjedha e qytetërimit europian dhe na lanë në mjerim të plotë për afro gjysmë shekulli. Le të mos flasim pastaj për anën e errët të sektit tuaj të përshkuar nga

ritualet e fshehta vudu, hipnotizimet e fëmijëve për të ndjekur qorrazi deri në fund të jetës praktikat tuaja fetare dhe orgjitë okulte mes çifteve të komunitetit gjoja për të forcuar lidhjet brenda tij.

- Ta them me bindje të plotë, që në ishullin tonë asgjë nga këto që përmende nuk ka ndodhur kurrë. Në shkollën tonë fëmijët trajtoheshin si në të gjithë botën. Hipnozë nuk na ka bërë askush pasi nuk kishte nevojë. Besimin ne e ndienim vetë brenda vetes pa qenë nevoja për të na e imponuar kush. Ndërsa ritualet e tempullit ishin publike për të gjithë duke mos përmbajtur asgjë okulte brenda tyre. Sa për orgjitë mes çifteve të komunitetit, kjo është thjesht një fantazi e sëmurë, pjesë e propagandës së fëlliqur të regjimit.

- Dorën në zjarr mos e vër, - vazhdoi Drita me të vetën. - Unë i kam ca vite më shumë se ty në jetë dhe burimet e informacionit i kam të sigurta. Fakt është që ai ishull nuk mund të lihej më në dorën e një sekti, që përbënte gjithnjë e më shumë rrezik për sigurinë tonë kombëtare. Për më tepër, ai vend ishte një aset turistik i jashtëzakonshëm, që nuk mund të lihej i pashfrytëzuar. Të gjithë jemi dëshmitarë sesi brenda pak kohëve Sazani u shndërrua në perlën e turizmit tonë, duke na sjellë të ardhura që dikur as nuk guxonim t'i ëndërronim. Kazinoja që na u përmend këtu më parë, si ndonjë përbindësh që do na hante të gjithëve, ishte sipas të gjitha statistikave një

ndër punëdhënësit më të mëdhenj në vend. Ky aset kaq i çmuar i turizmit tonë ishte nga më luksozët në Mesdhe. Në të, siç besoj e dini të gjithë, kanë bujtur me dhjetëra milionerë nga e gjithë bota, madje edhe aktorë hollivudianë që deri para pak kohësh as që nuk e dinin se ku ndodhej vendi ynë. Nëse keni dyshime për këto që po ju them, shkoni dhe pyesni banorët e zonës, të cilëve kazinoja u ka dhënë vetëm begati. Unë e kam të qartë se po të ishte për ju tempullarët, ne tani do ishim të gjithë duke ngrënë bar nëpër ato palo komunitetet tuaja primitive. Por ta dish e dashur, që llogaritë i keni bërë gabim! Njerëzit duan para, luks, komoditet dhe asgjë tjetër. Kërkesë-ofertë është kjo botë, e këtë ta them unë që kam vite që drejtoj një nga sipërmarrjet më të suksesshme të tekstileve në vend. Ndaj vajzë hapi mirë sytë! Bota drejtohet nga ekonomia dhe çdokush që e përçmon atë është i dënuar të syrgjynoset drejt harresës. - Por kështilla kinse mëmësore dhe në thelb poshtëruese e Dritës nuk arriti dot ta mposhtte Rominën.

- Zonjë e nderuar, nëse mendoni vërtet që paraja është e vetmja arsye e qenies sonë, atëherë më vjen shumë keq për varfërinë e mendimit tuaj, - iu drejtua ajo Dritës nën një hakërrim që i habiti të gjithë.

- Nuk ke faj moj çupë, nuk ke faj fare! Tani erdhi koha ku mund të thoni çfarë të doni e të silleni si t'ju vijë mbarë. Por përpara se të më flasësh kështu duhet të dish një gjë. Kur ti endeshe e zhelosur nga njëri

shkëmb i Sazanit në tjetrin, unë pija shampanjë nëpër hotelet më të shtrenjta të botës porsi një princeshë. Bizhuteritë, fustanet, resortet apo burrat që unë kam provuar, ti as që nuk i ëndërron dot. Ndoshta ti beson se gjepurat e Tempullit të Popujve një ditë do të të japin dritë, por gabohesh rëndë. Ato do të të çojnë vetëm drejt errësirës së marrëzive të së kaluarës dhe vetëshkatërrimit. Unë në kundërshtim me ty, dritën e kam parë me kohë dhe e shoh sa herë kur kam para syve bankomatin apo kuletën time. Paraja rrotullon botën, ndoshta dhe seksi, por e para ia hap dyert së dytës.

- Rominës nuk i rrihej dot pa bërë replikë dhe pasi u mendua një grimë tha: - Nëse është vërtet kështu si thua ti, atëherë ka ardhur çasti që të çlirohemi!

- Nuk kam qenë kurrë e robëruar e dashur. Prangat m'i vuri vetëm ai bandilli juaj nga Afrika që po më detyron t'i kaloj ditët në këtë strehë të errët.

- Nuk është Solomoni ai që të ka futur këtu brenda, por ato paratë e tua që na rrotulluakan botën, - iu kundërpërgjigj Romina. - Këtu Drita u ngrit në këmbë për të shkuar drejt tempullares sfiduese me paramendim të qartë për ta goditur. Fatmirësisht, Luani ndërhyri në kohë, duke shmangur kështu një kacafytje që do të rrezikonte seriozisht paqen brenda strehës.

- Ju lutemi, le të ruajmë gjakftohtësinë! Nëse doni të grindeni, derën e keni të hapur, por kam frikë se radioaktiviteti nuk do t'ju mëshirojë gjatë. Ndaj

qetësohuni dhe mundohuni të debatoni si njerëz të qytetëruar pa u grindur kot së koti, - tha Luani, duke u munduar të rikthejë harmoninë, tashmë të krisur brenda strehës.

- Lusius Solomon, një emër që ngërthen brenda vetes si të birin e Davidit, mbretin e mençur të Izraelit, ashtu dhe vetë Luciferin. Pra, djallëzia dhe mençuria të mishëruara te një njeri i vetëm. Vërtet interesante, foli papritmas Dollibashi, që ndërkohë ishte ngritur nga shtrati dhe prej disa minutash po dëgjonte me kërshëri të madhe bisedën mes dy grave.

Më lejoni të prezantohem. Quhem Henrik Rada, profesor filolog pranë Universitetit të Tiranës, dashnor i pakursyer i gjithçkaje që ka të bëjë me gjuhën tonë, por dhe i filozofisë, teologjisë, historisë dhe arkeologjisë. Së pari zoti Luan, më lejoni t'ju kërkoj ndjesë për sjelljen time aspak të hijshme. Ç'është e vërteta, unë kisha ardhur këtu për të festuar. Shkrimi im mbi protopellazgjishten më në fund pa dritën e botimit vetëm pak ditë më parë në një revistë shkencore shumë të njohur ndërkombëtare. Rast ky që nuk të vjen përditë në jetë dhe për të cilin ia vlen ta gëzosh hareshëm mes shoqërisë së miqve më të mirë. Fatkeqësisht mendja ime nuk arriti dot t'i përmbahej këndelljes së Zombit tuaj të mrekullueshëm dhe iu dha shpengueshëm joshjeve të Bakut dhe Dionisit, duke harruar krejtësisht realitetin, përfshirë edhe apokalipsin që na erdhi kaq papritur. Tani, duke

shpresuar që do të pranoni ndjesën time, do të doja të parashtroja këtu disa mendime të miat mbi problematikën e këtij Solomonit tonë plëngprishës, që u hodh në diskutim këtu nga dy zonjushat e nderuara. Nëse kërkojmë të analizojmë sjelljen e dikujt, mendoj se është e udhës që fillimisht ta hedhim vështrimin nga historia e jetës së tij. E në rastin tonë, ajo fillon në një periferi të Port au Prince, kryeqytetit të Haitit. Atje profeti i ardhshëm u rrit i vetëm nga e ëma, që me sa mbaj mend quhej Selia, pa e njohur kurrë babanë e tij, i cili sipas disa biografëve duhet të ketë qenë një peshkatar nga qyteti bregdetar i Pestelit, por kjo mbetet ende për t'u verifikuar. Kushtet e vështira ekonomike bënë që Lusiusi të fillonte punën që kur ishte kërthi pranë një ofiçine makinash të zotëruar nga ungji i tij, një anëtar i devotshëm i kishës pentekostale të Haitit, ku bëri edhe hapat e parë në rrugëtimin e tij shpirtëror. Mentori i tij i hershëm ishte pastor Bonifaci. Prijësi shpirtëror i lagjes së mjerë të "qytetit të diellit" në lindje të kryeqytetit, ku ai ishte bërë veçanërisht i njohur përmes kuzhinave komunitare për më të vobektit, të cilët e shihnin si shpëtimtarin e tyre të pikuar nga qielli. Pastori në fjalë do të shprehej në një intervistë të mëvonshme se arriti të shihte menjëherë te sytë e zhelanit të vogël, që ndiqte me një rregullsi të përkorë meshat e tij, një dëshirë të madhe për t'iu afruar sa më shumë frymës së perëndisë. Kështu, ai u përzgjodh si ndihmësi

më besnik i klerikut gjatë shërbesave të tij në Haiti, Santo Domingon fqinj, por edhe në ishujt e tjerë të Karaibeve. “Udhëtimet e shumta sa vinin e forconin besimin në zemrën e Lusiusit, i cili edhe pse në moshë të njomë arrinte të kuptonte fare mirë mrekullitë e shpirtit të shenjtë” më kujtohet të ketë thënë pastori në një intervistë. Kur mbushi dhjetë vjeç, Lusiusin e dërguan në një shkollë që administrohej nga kisha pentekostale e Yoido-s në Seul. Periudha e tij koreane karakterizohet nga thellimi në studime dhe meditimet e gjata që dalëngadalë e blatuan me idetë e para mbi doktrinën e tij të ardhshme, e ashtuquajtura “Era Hyjnore”. Thuhet se një ditë, duke kundruar lulet e sapoçelura të një peme qershie në parkun e kolegjit ku studionte, teksa ishte zhytur nëpër disa lutje të ndjera mbi paqen në botë, shpirti i Lusiusit përjetoi një tronditje të fortë, që nuk e la të flinte për ditë me radhë. Të habitur nga hutimi i papritur i studentit më shembullor me zellin dhe disiplinën e hekurt, që shkonte deri në mohimin e plotë të çdo lloj argëtimi të zakonshëm për moshën e tij, pedagogët menduan fillimisht se mos ai ishte prekur nga ndonjë sëmundje e papritur. Mirëpo kontrollet e përimta të mjekëve nuk zbuluan asgjë. Gjendja e rioshit erdhi duke u rënduar më tej deri në gozhdimin e tij pas shtratit, ku tashmë e kalonte gjithë ditën e lume duke kundruar shikimfikur dhe i heshtur, si askush tjetër, tavanin e dhomës nga mëngjesi deri në darkë. Një ditë, teksa kujdestarët

kishin nisur të besonin se shpirti i nxënësit të tyre ishte gllabëruar njëherë e mirë nga kthetrat e djallit, që nuk do ta lëshonte derisa të jepte frymën e fundit, Lusiusi u ngrit në këmbë sikur asgjë të mos kish ndodhur dhe iu drejtua i vendosur pastorit të kampusit, teksa ky po kryente mbi të orvatjen e mbrame të ekzorcizmit, me fjalët: "Shpirti i shenjtë është kuintesenca e shtrirë në mbarë universin porsi një rrjetë e padukshme merimangash, që mund ta lidhë njeriun me mbarë entitetet e tejbotshme, duke arritur deri te perëndia vetë". Gjatë rrëfimeve të tij të mëvonshme, Lusiusi do të theksonte se përgjatë gjithë atij muaji paralize të plotë, shpirti i tij i kishte mërguar nga trupi për t'u endur i lirë në botën e përtejme, ku kishte pasur fatin të njihej me kryeengjëjt e mandej me të gjithë shpirtrat e panteonit Vudu të Haitit, ku takimi me Ezili Dantor, zojën e zezë patrone të vendit, i kishin lënë mbresat më të mëdha. Ajo e kishte porositur që të rikthehej në atdhe dhe atje të themelonte kishën e tij, që do të kthehej në flamurtare të një lufte të re për çlirimin nga skllavëria, të nisur në ishull për t'u shtrirë më pas në të gjithë botën. "Hyji ndikon te fati ynë përmes një pafundësie mënyrash që herë i shëmbëllejnë një tufani të fuqishëm dhe herë të tjera flladeve të buta që me kalimin e kohës thadrojnë brendinë e shpirtit apo nuancat e mendimit të secilit prej nesh. Kjo erë e pranishme në çdo çast të jetës sonë, përgjegjëse për lavdinë apo mjerimin e saj, e ka burimin në vetë

mendjen e Hyjit, që drejton fatin porsi një anije me vela nëpër një det të pamatë dhe të paparashikueshëm. Por atëherë ç'vlerë mund të ketë një jetë që drejtohet nga tjetërkush pa asnjë mundësi për ta ndryshuar? Rrugëdalja nga kjo situatë, në dukje kaq e pashpresë, arrihet vetëm nëpërmjet përsosjes së shpirtit deri në arritjen e shëmbëlltyrës së Zotit, e cila na sjell vetiu çlirimin nga vargonjtë e fatit dhe shpalosjen e plotë të vullnetit tonë të lirë." Këto fjalë nga libri i shenjtë i tempullit, që besoj se zonjusha tempullare e ka mësuar mirë në shkollë, thuhet se gjithashtu e kanë origjinën pikërisht në periudhën meditative të Lusiusit. Ndër këto radhë mund të vërejmë, që sipas kësaj doktrine vullneti i lirë ekziston, por ai duhet kërkuar së pari ndër lartësitë metafizike të çlirimit shpirtëror.

Iluminimin që përjetoi në Seul, Lusiusi nxitoi ta vinte në jetë menjëherë sapo u kthye në lagjen e diellit në Port au Prince, aty ku ngriti edhe Tempullin e parë të Popujve. Fillimisht kundër tij u ngrit kisha pentekostale, që tashmë shihte tek ai jo vetëm një tradhtar të besimit që e kishte rritur për vite me radhë, por edhe një konkurrent në luftën e saj për hegjemoninë në Karaibe si dhe më tej në Amerikën e Jugut e në Afrikë. Tempulli i Popujve në ndryshim nga pentekostalët, që synonin t'i përmbaheshin vetëm doktrinës burimore kristiane pa i dhënë udhë besëtytnive lokale të vendeve të ndryshme, kishte për synim rigjallërimin e ritualeve të vjetra vudu,

të cilat sipas Lusiusit përbënin mjete të fuqishme për mposhtjen e diktatit të fatit mizor për kombet e prapambetura afrikane edhe pse më pas kjo ide u shtri tek të gjithë njerëzit pa dallim race apo etnie në mbarë botën. Kështu, nëpër tempuj u ngritën altarë që i shëmbëllenin "hunfurëve" antikë të Haitit, ku kryheshin ceremoni okulte të drejtuara nga pastorët, që në shumë raste ishin magjistarë "hunganë" të dikurshëm. Përmes këngëve dhe valleve frenetike nën ritmin e tambureve, hunganët hynin në një gjendje ekstaze, që i përcillej gjithë besimtarëve të mbledhur në tempull. Ekstaza apo "gnosa e shenjtë", siç quhej nga Lusiusi, ishte rruga më e sigurt në drejtim të realizimit të vullnetit të lirë, duke i sjellë gjithsecilit çlirimin e fundmë. Kësisoj, Haiti brenda pak kohëve përjetoi një përlindje të vërtetë shpirtërore. Në çdo shtëpi apo tempull, ritet vudu nisën të ndiqeshin me entuziazëm të madh, duke e sjellë gnosën pranë çdo besimtari si një mrekulli të vogël që dalëngadalë arriti t'ia ndryshonte jetën të gjithëve. Tashmë askush nuk ndihej më i pashpresë nën robërinë e tekave të fatit. Dukej sikur gnosa ishte ndërruar në një mburojë, që i bënte besimtarët krejtësisht imunë ndaj padrejtësive, varfërisë apo urisë dhe njëherësh dinte t'ia hapte rrugën progresit dhe begatisë të të gjithëve. Ndërsa tempujt e popujve ngritën komunitetet e tyre të pavarura, që brenda pak kohësh pësuan një lulëzim ekonomik të paparë ndonjëherë në historinë e vendit të

zhuritur nga skllavëria dhe skamja, haitianët filluan të ndiheshin zotër të vërtetë të fatit dhe rrjedhimisht edhe të vendit të tyre. Ky zhvillim i dha ishullit një drejtim tjetër drejt lirisë dhe përparimit, sa më larg ditëve të shkuara nën thundrën e kolonializmit. Nga ana tjetër, duke parë hemorragjinë e pandalshme të besimtarëve të saj në drejtim të tempujve, kisha pentekostale në bashkëpunim me qeverinë vendase, autoriteti i së cilës po venitej krejtësisht në sytë e qytetarëve të saj, nisi një fushatë që synonte denigrimin e plotë të figurës së profetit të ri. Përpos shpifjeve nga më të ndryshmet, që nuk kishin të ndalur, dhe që varionin që nga akuzat për marrëzi, veprimtaria agjenturore në dobi të shteteve apo organizatave të huaja me qëllime nga më të errëtat e deri tek orientimi i tij seksual, propaganda e pushtetit të vjetër kërkonte që t'i bindte haitianët se Tempulli i Popujve, në të vërtetë, ishte mbartës i errësirës mesjetare të magjisë dhe besëtytnisë dhe nëse nuk ndalej, do ta shkëpuste vendin njëherë e mirë nga rrjedhat e botës moderne. Pasi përpjekjet për të larguar tempullarët nga prijësi i tyre dështuan njëra pas tjetrës, ndaj Lusiusit nisën hetimet për korrupsion, meqenëse gjoja kishte përvetësuar fondet e tempullit për të fryrë llogaritë e tij enigmatike bankare në ishujt Bahamas. Një proces gjyqësor kryekëput i montuar solli edhe burgosjen në një institucion të sigurisë së lartë, në të cilin qe planifikuar në detaje asgjësimi i tij.

Një ditë, gjatë lutjeve që kërkonin të largonin sadopak errësirën e pashpresë të qelisë, Lusiusin e mbërtheu një gnosë e fuqishme, që e dërgoi në krahët e ndriçimit të tij të dytë. Nëpër vegimet e atyre çasteve, Jezu Krishti u shfaq për t'i kumtuar pjesën e fundme të ungjillit mbi Erën Hyjnore, sipas të cilit Antikrishti kishte zbritur në tokë prej kohësh, tashmë jo në formën e një njeriu, por në atë të një fryme të helmatisur që po infektonte mendjet dhe zemrat e të gjithë njerëzve, duke i shndërruar në bisha të pashpirta dhe të etura gjer në marrëzi vetëm për ndonjë gllënjkë nga kupa e lakmisë së dëshirave materiale dhe të mishit. Ashtu si Krishti në kohën e tij, kur përzuri fajdexhinjtë nga tempulli i Solomonit, tashmë Lusiusit i takonte misioni i çlirimit të njerëzimit nga përfituesit dhe mashtruesit në shërbim të pushtetit të ngritur prej shfrytëzimit dhe nënshtrimit, me qëllimin përfundimtar të mundjes së lakmisë dhe triumfit të dashurisë. Përpjekja e tij do të shtrihej në të gjithë globin, duke filluar nga Afrika, që ishte jo vetëm kontinenti i origjinës së popullit të tij, por edhe vetë djepi ku qe lëkundur njeriu i parë.

Pak kohë më vonë, gjatë mëngjesit të ditës kur do kryhej edhe ekzekutimi i tij tinëzar, gardianët e burgut hapën dyert e qelisë dhe e gjetën shtratin e Lusiusit bosh. Arratia shpjegohet tek "Ungjilli i Erës Hyjnore" ashtu si mrekullia e radhës së Hyjit, i cili për ta shpëtuar nga vdekja e sigurt, e mori Lusiusin në krahët e tij për ta dërguar sa hap e mbyll sytë në

Abisininë e largët, atje ku do të ishte edhe pikënisja e gjithë veprimtarisë së tij të mëvonshme. “Fluturimi nën frymën e atit qiellor përshkohej nga liria e paskaj ku koha, hapësira dhe materia e humbnin tërësisht kuptimin e tyre. Në praninë e Tij qenia pësonte një zgjerim që i afrohej pafundësisë, mes një lumturie parajsore, që betohem se do ta sjell në tokë sa më parë të jetë e mundur”, përshkruante Lusiusi në kujtimet e tij momentin e shpëtimit nga qelia, që ndër të tjera do të quhej nga biografët edhe si ndriçimi i tij i tretë. Komunitetet afrikane, të themeluara menjëherë pas udhëtimit të tij të mistershëm, të cilat mandej u bënë edhe shembulli i komuniteteve tempullore në mbarë botën, përfshirë edhe vendin tonë, ishin krejtësisht autonome. Synohej me çdo kusht mosvarja për aq sa ishte e mundur nga shtetet ku ato ishin ngulitur. Organizimi i përsosur, duke iu shmangur me rreptësi kaosit të administratave dhe sistemeve të dështuara të drejtësisë aq karakteristik për vendet e botës së tretë, përdorimi i teknikave më të përparuara në bujqësi dhe uniteti i bashkësive i konsoliduar nga forca e gnosës së shenjtë, bëri që në Afrikën e shkretuar nga luftërat dhe korrupsioni, komunitetet tempullore t’i përngjanin oazave të begatisë dhe shpresës, që tashmë po tërhiqnin drejt tyre me miliona skamnorë të dëshpëruar për një botë tjetër. Zgjerimi i pandalshëm i komuniteteve tempullore bëri që qeveritë e shteteve e afrikane duke filluar nga Etiopia, Sudani i Jugut

dhe Republika Demokratike e Kongos të binin njëra pas tjetrës, duke ia dorëzuar pushtetin tempujve që sakaq krijuan "Konfederatën Afrikane". Një fuqi e re, e cila tashmë synonte ta shtrinte ndikimin e saj edhe në hemisferën e pasur të veriut. Tashmë Lusiusi gjendej në zenitin e lavdisë së tij. Videot e internetit dhe dokumentarët që paraqisnin mënyrat për arritjen e gnosës çliruese apo jetën e lumtur nëpër komunitetet tempullare morën dhenë, duke frymëzuar të madh e të vogël që të themelonin tempujt e tyre, të cilët porsi në Afrikën e varfër, nisën pak e nga pak të tronditnin themelet e vjetra të politikës, financës dhe feve tradicionale kudo nëpër botë. Deri para cilësimit të Tempullit të Popujve nga OKB-ja si organizatë terroriste dy vite më parë, komunitetet e lira mund t'i gjeje nëpër qytete kozmopolite të Europës si Parisi, Londra, Berlini apo Amsterdami, por edhe nëpër zonat rurale të Ukrainës, Gjermanisë dhe Polonisë. Për t'u vënë në dukje, që nëpër metropolet europiane dhe në ato të Amerikës së Veriut besimtarët e parë dhe ata më të devotshmit vinin nga radhët e ikanakëve nga Afrika, Lindja e Mesme dhe Amerika Latine, të cilët nëpër fjalët e Ungjillit të Erës Hyjnore kishin gjetur ngushëllimin më të madh për jetën e vështirë në vendet e reja ku qenë shpërngulur, si dhe shpresën se në të ardhmen vendlindja e tyre e shkretuar nga luftërat dhe katastrofat natyrore do të njihte ditë më të mira.

Sa për vendin tonë, më duhet të konstatoj se tempullarët e parë ishin individë të paorganizuar, që u lidhën me njëri-tjetrin vetëm falë punës së pastor Sokolit, që pasi erdhi nga studimet e thelluara fetare në kryetempullin botëror të Adis-Abeba-s në Etiopi, themeloi këtu në Tiranë misionin e parë të Tempullit të Popujve, cili tërhoqi menjëherë besimtarë të shumtë, që kryesisht i përkisnin më të vobektëve, minoriteteve të ndryshme, të sëmurëve të pashpresë dhe mistikëve në kërkim të dëshpëruar për një strehë ku mund të shpërfaqnin prirjet e tyre shpirtërore. Me numrat e besimtarëve gjithë e më në rritje, pastori vendosi të ndërmarrë hapin e radhës. Ngritjen e një komuniteti të mirëfilltë tempullor për t'i dëshmuar botës mbarë se edhe në vendin tonë ishte e mundur që njerëzit të bëheshin bashkë në emër të një besimi të epërm. Ngulimi ishullor ishte në fillesat e tij tërësisht i paligjshëm, por më se i toleruar nga regjimi që shpresonte se në zgjedhjet e radhës do të kishte mbështetjen e ithtarëve të Tempullit të Popujve, që përbënin tashmë një realitet të pamohueshëm në mozaikun fetar të vendit tonë. Natyrisht, pas fillimit të asaj që u quajt me shpoti nga mediat ndërkombëtare si "kryqëzata tempullore", Monuni ynë nuk kish si mos t'i bashkohej korit ndërkombëtar në luftën kundër terroristëve rishtarë, pasi të gjithë e dimë se një vend i vogël dhe i varfër si yni nuk ka mundësi tjetër përpos ndjekjes së qerres së superfuqive.

Në kushtet kur shërbimet sekrete të të gjithë botës i ishin vënë pas dhe teksa një koalicion i madh ndërkombëtar po formohej për të shtypur lëvizjen e tij, Lusiusit nuk i mbeti gjë tjetër veçse të tërhiqej bashkë me ithtarët më besnikë në drejtim të xhunglave më të thella të Afrikës Qendrore. Atje, Tempulli i Popujve mund të themi se u shkëput nga rruga parake e misticizmit revolucionar, për t'u kredhur në një spirale dhune dhe hakmarrjeje, pasojat e së cilës po i ndiejmë të gjithë në kurriz. Në mesin e luftës për jetë a vdekje, prej tempullarëve tashmë nuk dëgjoheshin më mesazhe për paqe apo përndritje shpirtërore, por vetëm buletine lufte dhe thirrje për një kryengritje mbarëbotërore, që sipas tyre do të sillte njëherë e mirë sundimin e Erës Hyjnore mbi tokë. Tempulli, dikur shpresë e vegjëlisë anembanë botës, iu dorëzua kësisoj forcave të errësirës, që tanimë po e përdorin si një armë për realizimin e apokalipsit. Por është e kotë të flas më tej, se fundja çdo gjë ka qenë e parathënë me mijëra vite më parë. Mjafton t'i hedhim një sy librit të Zerubabelit, një shtyllë e rëndësishme në eskatologjinë hebraike, ku është shkruar e zezë mbi të bardhë: "Ai do të sundojë mbi të gjithë popujt nga njëri skaj i tokës në tjetrin dhe do t'i falet zotave të huaj dhe do qeverisë përmes gënjeshtrave. Askush nuk do mundet t'i qëndrojë dhe tehu i shpatës do të presë këdo që nuk do të besojë tek ai". E kam menduar gjithnjë që e ardhmja mund të lexohet

fare mirë falë interpretimit të drejtë të teksteve të shenjta hebraike dhe ky është rasti më i mirë për ta vërtetuar këtë përpara jush. Megjithatë, nuk dua që kjo profeci t'ju ligështojë, pasi libri i Zerubabelit në fund parathotë që Mesia do të ringjallet bashkë me të gjithë të vrarët nga duart e gjakësorit. E në fund koka e Armilit të tmerrshëm, djalit të Satanait dora vetë, në rastin tonë askush tjetër përpos Solomonit, do të pritet nga kordha e të dërguarit të perëndisë. Miq, në fund fiton gjithnjë e mira, edhe pse kur gjendesh kështu i murosur brenda një vendstrehimi të errët, kjo mund të duket si e pamundur.

- Mirë e thatë Profesor, por e mira mua më duket se ka humbur, jua them unë që kam vite të tëra mbi shpinë, duke luftuar kundër së keqes dhe duke qenë dëshmitar për forcimin e saj të pandalshëm. Jetojmë kohë të errëta, ku shpresën na e ka vjedhur i Ligu, që tash, më në fund, ia arriti qëllimit të tij, - tha Lazri, duke përthithur drejt tij vëmendjen e të gjithë kureshtarëve për luftën e panjohur të gardianit të "Kandrrës".

3
Lypësi

Ju më njihni si një njeri të thjeshtë halleshumë, të detyruar të fitojë jetesën si rojë sa për një kafshatë bukë. Por kohë më parë unë kam pasur një jetë tjetër. Besojeni ose jo, kam qenë prift, nga më të zellshmit; nga ata të paktë që e patën dëgjuar vërtet thirrjen e lartë. Ndoshta prej kësaj ai më hapi luftë, ndoshta kjo ishte arsyeja që më lejoi ta shoh dhe ndiej kudo ku hidhja hapin. Fillimisht kur u dorëzova prift në një fshat idilik të Malësisë, shumë larg mëkateve të qytetërimit modern, mendova se do të gjeja paqen e brendshme, afrinë me hyjnoren, që pak e nga pak do të më përcillte drejt përsosmërisë shpirtërore. Por sa naiv që paskësh qenë. Pak ditë pasi kisha mbërritur, një thirrje urgjente në telefon më bëri të shkoj me urgjencë të madhe te kulla e të parit të një prej fiseve më të fuqishme të zonës, gruaja e të cilit sapo kishte lindur djalë. Mua afërmendsh më takonte të kryeja ritet e pagëzimit, por një parandjenjë më thoshte të kisha frikë pasi diçka e pazakontë do të ndodhte.

Më pritën me nderime të mëdha, ashtu siç i takonte një dere të madhe të Malësisë. Pasi hëngrëm dhe pimë siç e donte zakoni, më çuan në dhomën ku rrinte nëna lehonë me fëmijën në prehër. Të voglin sapo e kishte zënë gjumi, por u zgjua dhe nisi menjëherë të dëneste sapo fillova ta lag me ujë të bekuar nën fjalët e para të formulës së pagëzimit. Të qarat nisën me shpejtësi të marrin formën e një çjerrjeje mbinjerëzore, që i tmerroi të gjithë, përfshirë edhe nënën e re që nuk po gjente mënyrë si ta qetësonte foshnjën e saj. Nuk dija ç'të bëja, ulërimat lemeritëse të fëmijës të kallnin krupën aq sa një çast detyruan edhe të ëmën të largohej e tmerruar prej pjellës së vet, duke e lënë të vetme përballë meje. Teksa shtrëngoja kryqin duke u lutur për shpëtimin e saj nga djalli, foshnja u ngrit befas në këmbë duke më hedhur një vështrim që sa herë e kujtoj më ngjeth mishtë njëlloj porsi atë ditë. "Thyej qafën nga ke ardhur e mos guxo më të më dalësh përpara", më tha me një zë metalik, që sikur kumbonte nga thellësitë e ndonjë pusi të nëndheshëm. Pak çaste më pas fëmija dha shpirt. Por gjëma që pushtoi atë familje ishte vetëm e para e një serie ngjarjesh të kobshme, që kapluan Malësinë mbarë për vite me radhë. Shpesh pyes veten përse i mallkuari bashkë me shpurën e demonëve të tij zgjodhën pikërisht atë vend për të nisur betejën e tyre, që siç po e shohim të gjithë, tashmë ka prekur fundin. Ndoshta varfëria e skajshme e atyre anëve, etja e pashuar e

banorëve për pak galdim dhe liri jashtë mureve tiranike të zakoneve shekullore, ndoshta historia e përgjakur apo ndrydhja endemike kanunore, ose ndoshta unë isha thjesht një dëshmitar i rastit pasi marshimi i tij drejt lavdisë kish nisur me kohë në të gjithë botën. Bebet e shpërfytyruara, që lindnin me dy koka, me gjymtyrë zvarranikësh dhe me anomali të tjera nga më të llahtarshmet, të cilat i bënin ato të jepnin shpirt vetëm pak çaste pasi kishin dalë në jetë, u bënë fenomene aq të zakonshme sa detyruan me dhjetëra mijëra të braktisnin shtëpitë e tyre, për të ndërtuar jetën diku tjetër me shpresën se herët a vonë djalli do t'i linte të qetë. Ai shpopullim aq i papritur u shpjegua në kuadër të emigrimit masiv që pat prekur çdo cep të vendit, ndërsa dëshmitë mbi përndjekjen e djallit, u cilësuan si lajthitje kolektive prej fshatarësh të pagdhendur nën tronditjen e përballimit për herë të parë me botën moderne. Po për Vatikanin gjithçka ishte e qartë. Tashmë kishte ardhur dita, kur kleri duhet të dinte si t'i bënte ballë hordhive të së keqes që po shfaqeshin në horizont. Kështu, bashkë me një shpurë priftërinjsh të rinj dhe vullnetplotë, për t'u sakrifikuar në luftën e re, u dërgova për në Romë me qëllim që të pajisesha me njohuri sa më të thella për sfidën e radhës së Satanait. Por më duhet ta pranoj që konferencat, seminaret dhe trajnimet e mërzitshme kishin të bënin shumë pak me realitetin që kishim hasur në Malësi. Fjala bie, në Vatikan ne shpesh na citohej njëri prej

ekzorcistëve më të njohur të kohërave moderne, patër Amorthi, sipas të cilit "Satanai kërkon me të gjitha mënyrat të fshehë praninë e tij". Por me t'u kthyer në atdhe, i ligu ndoshta i trimëruar prej fitoreve të njëpasnjëshme, kish hequr dorë nga maskimi dhe tashmë shfaqej lirisht nëpër fshatra, porsi një bishë e egër gjysmë ujk, gjysmë ari me fytyrën e një lugati të tmerrshëm që nuk ngopej dot nga shija e mishit të foshnjave të njoma.

Pak pasi kisha përfunduar meshën e së dielës, duke u përgatitur për të dalë nga kisha e fshatit, bisha u shfaq mu përpara altarit ku disa çaste më parë i isha lutur kryeengjëjve për ndihmë në luftën kundër së keqes. Sapo më pa, ai m'u turr për të më shqyer, por për fat u tregova i shpejtë dhe i shpëtova. Sot ende nuk arrij ta besoj se ku e gjeta gjithë atë forcë për të vrapuar si i marrë nëpër pyje me orë të tëra, me djallin që nuk më shqitej nga pas për asnjë çast të vetëm. Por tashmë jam i bindur, lutjet ndaj Zojës që më vikasnin pa ndalim në zemër, vetëm ato më kanë sjellë shpëtimin. Teksa një çast këmbët nuk më mbajtën më dhe u rrëzova përdhe, ndjeva lugatin të më afrohej. I gjendur pa shpresë përballë çatallëve të dreqit, një dritë në trajtën e Shën Marisë u shfaq pikërisht në majën e malit që shihte për nga lugina ku isha destinuar të jepja frymën e fundit. Sapo rrezet e saj të bekuara ranë mbi mua, i mallkuari u step dhe ia mbathi me të katra mes një britme të tmerrshme, që u

duk sikur përkuli edhe vetë pemët përreth. Nga ai çast mora zemër. Zoja, nëna e Hyjit, ishte mes nesh, e mira nuk kishte humbur ende. Nga ajo ditë, predikimet e mia u bënë edhe më të zjarrta; yshtjet i kryeja me më shumë zell sesa më parë, se tashmë isha i bindur që isha shndërruar në të përzgjedhurin hyjnor kundër së ligës. Të paktën ashtu besoja atëherë! Kështu, ngrita një grup priftërinjsh dhe besimtarësh, të quajtur me shaka nga banorët e zonës si "çeta e të drejtëve", për të sinjalizuar çdo shfaqje apo fenomen që lidhej me djallin dhe hordhitë e tij të panumërta. Ekzorcizmat e vazhdueshme, që herë-herë zgjasnin me ditë të tëra pa u ndalur, bekimet e shtëpive dhe shkollave për të mbrojtur gjindjen, apo ahureve dhe staneve për bagëtinë, por edhe lutjet që i mësonim banorëve për t'u shqiptuar sa herë ai shfaqej para tyre, bënë që i paudhi të largohej dhe të na linte të qetë, të paktën për disa kohë. Në shenjë falënderimi ndaj Zojës, mu në majën ku u shfaq drita e saj, ngritëm një kryq të madh, që mund të shihej në të gjithë krahinën. Na u duk sikur kishim fituar dhe se tashmë na mbetej vetëm t'i viheshim punës për të mbyllur plagët e lëna nga lufta e gjatë. Pikërisht atëherë, autoritetet kishtare, me gjasë nën diktatin e Satanait, nisën ndaj meje krejt papritur një hetim për akuza të mbira nga hiçi - ashtu siç di t'i gatisë i mallkuari - për devijim nga doktrina zyrtare, praktika okulte të pamiratuara, si dhe për simptoma të theksuara të çrregullimeve

mendore. Për këto të fundit më dërguan sërish në Romë, kësaj radhe jo në Vatikan, por në një spital psikiatrik në zotërimin e kishës dhe të konceptuar enkas për priftërinjtë plëngprishës si puna ime, ku qëndrova për dy vite me radhë. Atje, më besoni miq, ai më ka përndjekur si asnjëherë më parë. Më shfaqej përditë, si nëpër ëndrra, duke më kallur dhimbje nga më të tmerrshmet, ashtu dhe përmes trajtës së mjekëve apo infermierëve që më mbushnin me helme gjithfarëlloj tërë ditën e ditës. Ai më kishte zënë në çark, me qëllim që të ma merrte shpirtin ngadalë mes sa më shumë mundimesh. I mallkuari është hakmarrës; mjerimi i kujtdo që përpiqet ta luftojë është galdimi i tij më i epërm. Fatmirësisht, disa nga miqtë e çetës së të drejtëve, tashmë të shpërndarë, nuk më patën harruar dhe pas disa peripecish të panumërta, më larguan nga spitali për të më rikthyer në shtëpi. Rruga drejt shërimit qe e gjatë. Kur dola nga çmendina, nuk isha asgjë më shumë se një qenie e thyer dyzetkilogramëshe, që mund të shuhej edhe nga tronditja më e vogël. Ndihesha i lodhur, druhesha që ai do vazhdonte me përndjekjet e tij, por për asnjë çast nuk u dorëzova. Ku e gjen njeriu atë forcë për të ecur përpara edhe atëherë kur e ardhmja duket më e zymtë se kurrë? Domosdo tek i madhi Zot që na ka pajisur që në gjenezë me energjinë e pashtershme për të arritur mbijetesën me çdo kusht. Edhe unë, pavarësisht gjithçkaje, vazhdova përpara. Kisha

ndërkohë më kishte lënë vetëm, pasi nuk më quante më të denjë të shërbeja në radhët e saj. U gjenda mes të katër rrugëve dhe nuk e di se ku do të isha përplasur nëse nuk do të kisha takuar Luanin, këtë shpirt njeriu që pavarësisht moshës sime të shtyrë, por edhe reputacionit të keq prej një ish-prifti të ndërkryer, më mori në punë dhe më dha një strehë mbi kokë. Luan, ta kam thënë edhe më parë, por po ta them sërish. Mik i shtrenjtë, asnjëherë nuk do ta harroj çfarë ke bërë për mua. Ti pate mirësinë dhe kurajën të më ndihmoje pikërisht në ditët e mia më të errëta. Sot, njerëzit si ti janë një specie në zhdukje.

Por mos besoni se ai më la të qetë! Tek e mora veten dhe nisa të gjej në jetë atë pak ekuilibër, që do të më ndihmonte për të parë përpara, ai nisi të më shkruante mesazhe. Ja, shihni celularin tim sa ka akoma bateri. E keni plot e përplot me thagma të dreqit, të tilla si: "Bota është e imja, edhe pak ka ngelur nga akti i fundit"; "Mos kujto se të harroj, çdo frymëmarrje e jotja kontrollohet nga unë, çdo mendim i yti më përket mua". Ja dhe një tjetër që ma dërgoi pak orë përpara se të ndodhte hataja: "Dielli nuk do të lindë më, sepse, më në fund, erdhi ora ime. Bëhu gati se po vij të të marr". Keni më nevojë për prova të tjera? Solomoni, siç e ceku pak më parë dhe Profesori i nderuar, është ai dora vetë dhe për këtë jam i bindur. Tempulli i Popujve dhe të gjitha sektet e tjera të këtij lloji janë marifete tipike që i mallkuari i ka përdorur për shekuj

me radhë. Vetëm se tashmë, për herë të parë në histori, ato patën sukses të plotë. Por fjala e fundit nuk është thënë ende miq. Ne jemi gjallë dhe nëse patëm fatin t'i mbijetojmë kësaj katastrofe, atëherë e gjithë kjo duhet të ketë një kuptim. Por duhet të kemi kujdes! Nga përvoja ime unë mund të them që ai nuk njeh barriera, çka do të thotë së kjo strehë nuk është aspak e sigurt nga depërtimi i tij mes nesh. Ndaj propozoj që këtu siç jemi të mblidhemi tok e të themi një lutje mbrojtëse. Tani të gjithë pas meje: "Kryeengjëlli ynë Shën Mikel, na mbro përgjatë betejave; bëhu ndihma jonë kundër dredhive dhe ligësisë së djallit. Ne përunjësisht të lutemi ty o princ i ushtrive qiellore, me forcën e Hyjit, kyçe në ferr Satanain dhe demonët e tij të mallkuar, që enden nëpër botë për të na çuar drejt rrënimit. Amen".

- Lazër, ne të respektuam dhe të dëgjuam deri në fund, por tash e tutje do të lutesha që bindjet e tua t'i mbaje për vete. Laiciteti është vlerë e vyer e shoqërisë sonë dhe si e tillë duhet ruajtur deri në fund. Le të mos harrojmë që situata ku ndodhemi ka ardhur pikërisht si pasojë e shkeljes së lirisë dhe tolerancës fetare, ku një besim u përpoq t'i imponohej gjithë botës me forcën e armëve, - tha Luani nën petkun e garantit të rendit të vjetër kushtetues.

- Lutja e papës Leoni i trembëdhjetë, pas një vegimi të tmerrshëm, ku toka u hap porsi një kokërr shege tek nxirrte nga zemra e saj e molisur me

mijëra hordhi demonësh, që ndillnin ngado luftëra, revolucione dhe mizori të panumërta, - tha Profesori duke u menduar mbi fjalët e Lazrit. - Tani teksa e ndërmend, dëshmitarë të ndryshëm bashkëpunëtorë të Leonit të trembëdhjetë pretendonin se ky i fundit kish dëgjuar zërin e ashpër të djallit t'i drejtohej Zotit me fjalët: "Do të shkatërroj kishën, por më duhet kohë, shtatëdhjetë e pesë deri në njëqind vjet" dhe Hyji qetësisht i ishte përgjigjur në një mënyrë për shumëkënd të mistershme: "Kohën dhe pushtetin që të nevojitet do ta kesh, vazhdo punën". Vegimi, pasi ka ndodhur në vitin 1884, hera-herës është përmendur si kumt për llahtarët e ardhshëm të Luftës së Dytë Botërore apo ngadhënjimin e mundshëm të komunizmit. Por, tashmë fare mirë mund të thuhet, që gjithçka paska qenë e lidhur me ngjarjet aktuale. Sidoqoftë, kjo mbetet objekt analize dhe hulumtimi nga teologët specialistë të fushës që së paku mund të hedhin dritë për një zgjatje të mundshme të afatit të dhënë nga i plotfuqishmi për kryerjen e zullumeve nga ana e dreqit. Unë mund të them që përgjigjja misterioze, që i është atribuuar Hyjit, lë shumë shtigje interpretimi.

Mos ndofta edhe në qiell zbatohet e njëjta logjikë si në tokë, ku për shkak të koniunkturave të rastit, brenda ditës armiqtë e përjetshëm mund të shndërrohen në aleatë të përkorë? Pra, nëse e marrim të mirëqenë faktin që Solomoni është agjent i djallit ose vetë

mishërimi i tij, mos vallë në këtë rast ai ka qenë në mënyrë implicite edhe zbatuesi i një vullneti hyjnor për të rrënuar kishën e vjetër katolike e për t'i dhënë kështu udhë një ripërtëritjeje të re të krishterimit? Nëse kjo do të rezultonte e vërtetë, atëherë çfarë roli duhet të marrë Solomoni në rrjedhën e historisë botërore? Atë të plëngprishësit të roitur nën petkat e Antikrishtit a djallit vetë, apo atë të shpëtimtarit të përndritur nën ndikimin e vullnetit hyjnor?

- Profesor të mbaja për burrë të mençur, që nuk mundet t'i besojë dot besëtytnive me djaj dhe engjëj, por me sa duket s'të paska dalë ende rakia. Nejse, unë po shkoj të fle se vajti vonë. Tani, nëse doni të vazhdoni bisedën, këtë bëjeni me zë të ulët se siç e shihni njerëzit kanë nevojë të pushojnë, - tha Luani duke iu drejtuar plot përtesë shtratit të tij.

- Profesor, erudicioni juaj në çështjet fetare është vërtet mbresëlënës, - pështpëriti Lazri ngazëllues. - Lutja dhe sipas meje, më të urtit ndër papët e kohërave moderne, për fat të keq që prej vitit 1964 nuk dëgjohet më nëpër kisha. Kjo pa dyshim ka ndikuar në fuqizimin e së keqes mes nesh, që tashmë porsi një lumë i tërbuar na ka marrë përpara për të na degdisur një e nga një në prehrin e të mallkuarit. Por fjalët tuaja më japin shpresë. Nuk mund të përjashtohet assesi mundësia që një plan qiellor, i cili për mendjet e neve vdekatarëve të thjeshtë është krejtësisht i pazbërthyeshëm, të ketë në brendi të tij

edhe rrugën për një ripërtëritje të njerëzisë. Se fundja Zoti me gojën e Isaias nuk e ka thënë kot në *Bibël*: “Pasi qiejt janë më lart se toka, ashtu edhe rrugët e mia janë më të larta se tuajat”.

- Lazër, rrëfimi yt ishte tronditës. Lajmet për një përbindësh që shkreton Malësinë nuk i kisha dëgjuar kurrë, se dihet, mediat tona nuk shquhen për vërtetësi. Por, unë mund të jap këtu dëshminë time për një lypës fatkeqësi-ndjellës, i cili pas këtyre që dëgjova nga ti mund të them që nuk është askush tjetër përpos djallit vetë, - tha Flutura e përfshirë e gjitha në historinë rrëqethëse të sapodëgjuar. - Po, është një gojëdhënë që e kam dëgjuar sa e sa herë nga priftërinj dhe jo vetëm. Thuhet se përpara disa kohësh nëpër disa qytete u shfaq një lypës në dukje i moshuar, i veshur me një rrobë të zhelosur dhe që mbante mbi krye një kësulë, e cila ia bënte shumë të vështirë dallimin e fytyrës. Thuhej se rrugët nëpër të cilat ai kërkonte lëmoshë, brenda pak kohësh pushtoheshin nga një valë e mistershme tragjedish nga më të llahtarshmet në trajta sëmundjesh, vetëvrasjesh dhe krimesh nga më monstruozet. Vetë nuk kam si ta vërtetoj këtë histori, por kam tendencën ta besoj. Mos harroni, se të mallkuarit i pëlqen të luajë me ne në mënyrat më mizore. Me të jam ndeshur disa herë. Për herë të fundit vetëm disa javë më parë, - tha Flutura me zë të dridhur nga emocionet e kujtimeve të hidhura, që siç dukej po i vinin në mendje një e nga një.

- Nuk kam si ta harroj atë ditë. Edhe pse ende pa gdhirë, një i nxehtë i pazakontë na kish detyruar të gjithëve të hapnim flegrat e dritareve në pritje të dëshpëruar për ndonjë fllad të freskët. Mirëpo vala e të nxehtit sa vinte e bëhej përherë e më mbytëse, duke na detyruar të rrinim zgjuar. Teksa dielli nisi të shpërhapte rrezet e para në horizont, në rrugën që kalonte mu përposhtë apartamentit tonë nisën të shfaqeshin grupe të vogla që vraponin si të marrë drejt pjesës veriore të qytetit. Arritëm të kuptonim se ç'po ndodhte vetëm pak çaste më vonë. Thirrjet e përndezura të turmës, që sa vinte e fryhej, mbi rrëmbimin e anijeve në portin e Durrësit, na bënë të vetëdijshëm që ishim shndërruar në dëshmitarë të një eksodi të madh, ashtu siç ka ndodhur sa e sa herë gjatë gjithë historisë sonë të mjerë. Ai qëndronte në një qoshk të rrugës, me trupin e kërrusur dhe të mbështjellë nën atë kësulën prej mushamaje të rreckosur, pjesë e pandashme e pamjes së tij. Më bënte shumë përshtypje qetësia me të cilën përcillte atë luzmë frenetike ikanakësh nën ethet e arratisë. E kundroja me orë të tëra si qëndronte aty në heshtje me dorën e zgjatur të lëmoshës, sikur asgjë nuk ishte duke ndodhur. Në ato momente ai dukej sikur zotëronte një pushtet të plotë në mendjet e njerëzve, që dukeshin plotësisht të dirigjuara nga vullneti i tij.

Papritmas, shtëpia u pushtua nga dënesa e nënës sime, që po përgjërohej me të gjitha mënyrat që

ta pengonte përfshirjen e të birit nga ajo marrëzi e kobshme. “Ti nuk ke pse të largohesh, fundja ne nuk po vuajmë urinë. Gjërat do të përmirësohen, të lutem mos ik, mos ik”, thërriste ajo e dëshpëruar. Por ishte e pamundur që ai të ndalej. E vështroja tek vraponte porsi të tjerët, në fillim paksa i ndrojtur e më pas gjithnjë e më i sigurt, duke rendur drejt shpëtimit imagjinar mes turmës që e bëri menjëherë pjesë të saj. Prisja që pasi të përfshihej nga tërë ajo rrëmujë, mendja t’i kthjellohej dhe të kthehej sërishmi pranë nesh. Por nuk qe e thënë. Që prej asaj dite vëllanë tim nuk e ka parë më askush. E kemi kërkuar ngado, duke filluar nga Italia fqinje e deri nëpër kampet e refugjatëve të Gjermanisë. Jemi përpjekur për shumë kohë, duke u endur lart e poshtë zyrave të shtetit, Interpolit si dhe detektivëve privatë. Mbaj mend që arritëm deri aty sa të viheshim në kontakt edhe me gjithfarësoj veguesish, kinse-magjistarësh dhe falltarësh, që herë na thoshin se ai ishte gjallë, por gjatë viteve kishte humbur memorien dhe ndërkaq kishte krijuar jetën e tij diku përtej oqeanit, e herë të tjera na i venitnin shpresat krejtësisht, duke na kumtuar vdekjen e tij tragjike nëpër aksidente të kobshme apo vrasje kriminale. Gjatë kësaj kohe iu kushtova vetë me mish e me shpirt artit të parashikimit të së ardhmes, leximit të yjeve dhe interpretimit të ëndrrave me shpresën se herët a vonë do të bija në gjurmët e fatit të tim vëllai. Aftësia për të lexuar kupëzat e kafesë, siç së

paku pretendohet nga miqtë e mi, është e vetmja gjë që kam fituar nga ajo kohë. E kotë t'ju përshkruaj rrënimin ekonomik që e gjithë kjo histori i shkaktoi familjes sime. Edhe pse shitëm gjithçka, prapë u mbuluam nga borxhe aq të rënda sa më janë dashur vite të tëra për t'i shlyer. Barra e humbjes së vëllait më ka rënduar gjatë gjithë jetës në një mënyrë gërryese, duke më dhënë karakterin e mbyllur dhe të frikësuar që kam sot. Edhe pse kanë kaluar kohë një pjesë e imja ende shpreson që ai të jetë gjallë edhe pse e di fare mirë që ky është një iluzion fare i kotë, madje edhe shkatërrimtar.

Më kujtohet dita kur u ktheva nga varrimi i sime mëje. Teksa po matesha të hipja shkallët për në shtëpi, sytë m'u ndeshën rastësisht me lypësin, që po qëndronte në po atë vend ku kishin nisur vuajtjet tona vite më parë. Pamja nuk i kishte ndryshuar fare. Ishte po i njëjti, si gjithnjë në heshtje dhe i fshehur pas po asaj mushamaje të mallkuar prej ngjyre të hirtë. Rishfaqja e tij, pas aq shumë vitesh, m'u duk porsi një vegim, ndaj për t'u siguruar që ishte njëmend ai lypësi i eksodit të madh, i shkova afër me vjegën e dhënies së një lëmoshe. Në ato çaste ndihesha e mundur; doja të bëja paqe me të gjithë, madje dhe me ata që më kishin shkatërruar jetën. Teksa i zgjata disa monedha, për herë të parë arrita t'ia shoh fytyrën. Ishte e mbuluar nga rrudha të thella që dukej sikur të ishin të prera thike mbi një zhguall ngjyrë plumbi. Dukej i verbër,

pasi sytë i kishte të veshur nga një membranë e hollë lëkure porsi të një amfibi, ndërsa hundën e kishte të gjatë dhe të kërrusur; ato pak flokë që i kishin mbetur, ishin të thinjur dhe të gjatë gjer në tokë. Gishtërinjtë, që po mbanin shtrënguar monedhat e lëmoshës, sikur u dogjën menjëherë sapo prekën dorën e tij, që në befasi më shtrëngoi fort prej krahu, duke më tërhequr me shpejtësi drejt vetes. Nuk po merrja më frymë, ndihesha e ngrirë, pa mundur të lëviz apo të mendoj gjë prej gjëje. Ai nisi të më afronte fare pranë fytyrës së tij dhe papritmas pashë që nga zgavrat e syve nisi t'i fekste një dritë e fortë e kuqe, rrezatimi i së cilës të përvëlonte si zjarr. Më kujtohet sesi hapi gojën teksa nisi të qeshte me sa kishte fuqi, duke zbuluar një guvë të errët, që nëpër skaje i qëndronin porsi stalagmite disa dhëmbë të krimbur, mes të cilëve vringëllonte kërcënueshëm një gjuhë e pështirë prej zvarraniku. Nuk më kujtohet si u shkëputa prej tij, por në momentin kur u gjenda e lirë, ia mbatha e tmerruar për në shtëpi, ku prej ethesh zhuritëse nuk iu ndava shtratit për ditë me radhë. Nëse nuk më besoni, ejani t'i shihni vetë këto vraga djegieje që kam mu këtu në kyçin e djathtë, vendin ku kthetrat e tij të kobshme më shtrënguan porsi një darë.

Pas asaj dite nuk e pashë më për një kohë të gjatë. Më thanë që ishte larguar dhe tashmë endej rrugëve të qyteteve të ndryshme nëpër botë, duke vepruar kudo porsi një strumbullar aksidentesh, katastrofash

natyrore, konfliktesh të përgjakshme apo dhe pandemish zezona. Kaluan vite të tjera dhe mendoja se ai do të kish vdekur me kohë dhe se ndoshta e gjitha vazhdonte të ishte një produkt i mendjes sime, që nuk po arrinte më të funksiononte normalisht. Mirëpo pak kohë përpara se të mbylleshim këtu, e pashë sërish tek qëndronte në tremen e një pallati përballë shtëpisë sime të dikurshme. Nuk i besoja dot syve. Një ndjenjë ankthi dhe tmerri më përpiu të tërën dhe për një çast vetja m'u duk sikur isha sërish nën thundrën e tij. Vrapova si e marrë për t'iu larguar sa më shumë, por kudo që shkoja, fytyra e tij me fanitej sërish para syve, duke më rrëzuar përdhe për disa herë me radhë. Me të arritur në shtëpi, u mbylla brenda për një kohë të gjatë nga frika se mos ndofta ai ishte diku atje jashtë, në pritje për të më dhënë goditjen e radhës. Më në fund u trimërova, e binda veten që gjithçka do të shkonte mirë dhe se një shëtitje për te "Kandrra" pranë miqve më të afërt do të më rikthente drejt jetës së zakonshme, duke më larguar nga demonët, që sërish shpresoja se gjendeshin vetëm në kokën time. Dhe ja, po atë ditë që vendosa të dal nga pragu i shtëpisë, ndodhi edhe katastrofa e madhe. Nuk e di ç'të them, mjerë ne për fatin që patëm; mjerë bota që u rrokullis nga e keqja.

- Zonjë, më vjen shumë keq për atë që keni hequr. Janë të rrallë njerëzit që mund t'i bëjnë ballë shtrëngatave të tilla si atyre të jetës suaj, pa e humbur arsyen dhe kurajën për të vazhduar përpara. Por të jeni

e bindur që ai nuk ju ka zgjedhur rastësisht. Viktimat e tij më të parapëlqyera janë shpirtrat e dëlirë, te të cilët mbretëron mirësia e pastër. Këta janë armiqtë e tij më të mëdhenj, se para tyre ligësia shfaqet lakuriq para dritës së Hyjit. E di sa e vështirë është të ruash shpresën për të ardhmen në këto kushte, por mos harrojmë se forca e të mallkuarit, sado e madhe, është krejt e papërfillshme përpara dritës së Tënëzot. I mallkuari është lakmitar; ai kërkon ta zhveshë njeriun prej çdo cilësie hyjnore, që e bart që nga lindja, duke e transformuar në një qenie amorfe të përngjashme me amebën, që e përligj vetveten në as më shumë e as më pak sesa tek ushqimi dhe riprodhimi. Njeriu i vërtetë, ai që gjallon nën atributet e paprekura hyjnore, është armiku më i madh i të paudhit, i cili e sulmon atë në të gjitha mënyrat e mundshme. Në këtë luftë pa mbarim, mburoja jonë më e fortë ka qenë përherë kisha katolike. Por mjerisht forca e saj ka ardhur duke u zbehur si në tokë, ashtu edhe jashtë saj.

- Ku e ke fjalën Lazër se nuk po të kuptoj? - pyeti Profesori i shqetësuar për humbjen e fillit të bisedës.

- Besoj se të gjithë keni dëgjuar për koloninë e Marsit të ngritur nga miliarderi amerikan Eduard Uang pak vite më parë; diçka më pak se pesëdhjetë frymë, që u mblodhën tok për hir të një spektakli televiziv, i cili do të përqendrohej i gjithi te jeta e tyre e re në planetin e kuq. Me miliarda njerëz anekënd rruzullit u gozhduan para ekranit, duke

ndjekur të drithëruar mënyrat sesi kolonët e rinj do të përballeshin me mallin për shtëpinë, ushqimet e konservuara, mjedisin armiqësor, që përtej mureve të brishta të strehimeve të sjella nga toka, ofronte vetëm vdekjen e menjëhershme, përpjekjet e mundimshme të kthimit të ngastrave të vogla e të shkreta brenda hapësirës së ngushtë të kolonisë në ara eksperimentale, ku mund të kultivoheshin kultura bujqësore aq sa për të siguruar njëfarë mëvetësie nga toka e largët, si dhe natyrisht dashuriçkat herë të fshehta e herë publike, herë platonike dhe herë të konsumueshme botërisht. Të magjepsur pas këtij spektakli të jashtëzakonshëm në kufijtë e fantashkencës, tokësorët as që nuk e vunë ujin në zjarr për transformimin e ngadaltë të kolonëve. Shkëndija e parë erdhi kur një neomarsiane u kap nga kamerat teksa nisi të fliste krejt papritur në gjumë në gjuhën antike sumere, për të cilën afërmendsh ajo nuk kishte as njohurinë më të vogël. Mirëpo ky episod u kalua lehtshëm, duke u trajtuar si një lojë e organizatorëve për të stisur rritjen e mëtejshme të audiencës. Natyrisht, nëse atje do të kish qenë i pranishëm ndonjë prift i pajisur me disa koncepte bazë mbi ekzorcizmin, vajza në fjalë do të ishte ekzaminuar në imtësi dhe farat e së keqes do të ishin shkulur që në gem. Jam i bindur që qoftë dhe një përshpirtje e përbashkët leonite në themelimin e kolonisë do të kish mjaftuar për ta mbrojtur atë nga mësymjet e të mallkuarit. Shenja të tjera shqetësuese

u vunë re në kraterin Huygens, ku kolonët i dëshmuan tokës se ishin të aftë të zhvillonin nën kostumet e astronautëve ndeshjen e parë të futbollit në mjedisin e hapur marsian. Pas mbarimit të lojës, dixheji i njohur holandez, Bob Al-Kazar, u përbetua gjatë një rrëfimi para kamerave, që teksa po shkelmonte topin gjatë lojës, i ishte dukur sikur kishte dëgjuar një zë që kërkonte ta bindte me çdo kusht të hiqte kaskën mbrojtëse për t'iu bashkuar mbretërisë së amshuar. Hile tipike e të mallkuarit. Lëshon gurin dhe fsheh dorën, duke përcjellë zëra dhe vegime të turbullta, që të çojnë me hapa të ngadaltë, por të sigurt drejt vetëvrasjes. Sigurisht edhe kjo ngjarje u mor si një nga shakatë e rëndomta të dixhejit ekstravagant, edhe pse ky i fundit betohej për të kundërtën. Më pas kolonia nuk njohu më ditë të paqta. Gjumi i marsianëve rishtarë nisi të bëhej përherë e më i pamundur, teksa makthet e tmerrshme i përndiqnin ata çdo natë, duke ua platitur energjitë tej mase gjatë ditës.

Konfliktet verbale, që përshkallëzoheshin deri në sherrnaja të dhunshme, ndarjet mes çifteve dhe ndërprerja e çdo miqësie të kthyer sakaq në armiqësi të hapur dhe të mbarsur nga një urrejtje e skajshme, natyrisht që sollën eglendisjen pa masë të telespektatorëve, që mezi prisnin dramën e radhës, por stresi psikologjik që e gjithë kjo atmosferë më se toksike i solli kolonëve, qe i papërballueshëm. Në fillim u mendua që situata të zgjidhej përmes

ndërhyrjes së psikologëve nga toka, të cilët me anë të komunikimit satelitor ndërmorën një seri konsultimesh të personalizuara. Edhe pse këto masa sollën një përmirësim të përkohshëm, sërish çarja brenda komunitetit nuk u tejkalua dot kurrë. Më në fund, duke parë lëngimin e kolonisë së parë jashtëtokësore, që ish njëherësh edhe shpresa e vetme për mbijetesën e sërës njerëzore në rast se planeti blu do të binte pre e ndonjë kataklizmi të papritur, papa Kaliksi i katërt vendosi të ndërhynte duke dërguar një mesazh të gjatë, me qëllim qetësimin njëherë e mirë të shpirtrave të trazuar të marsianëve, për të cilët më në fund kisha kishte nisur të dyshonte se mos ndoshta kishin rënë pre e ndonjë ndikimi demoniak. Mirëpo për shkak të stuhive të befta diellore, interferencave elektromagnetike dhe ndërprerjeve enigmatike të rrymës elektrike si në koloni, ashtu dhe në stacionin transmetues në tokë, udhëtimi ndërplanetar i fjalës papnore nuk arriti dot asnjëherë të shkonte deri në fund. Nga përvoja ime vetjake, mund të them që teknologjia është aleati më i çmuar i së keqes. Ndaj, për ta luftuar atë, duhen përdorur gjithnjë metodat e vjetra konvencionale, pasi i paudhi di t'i manipulojë kompjuterët, smartfonët dhe vetë valët elektromagnetike ashtu si t'i vijë mbarë.

Teksa sjellja e marsianëve nisi të bëhej përherë e më e paparashikueshme, transmetimet e drejtpërdrejta - përkundër protestave të mëdha të publikut - u

ndërprenë njëherë e mirë. Tashmë gjithçka, që shfaqej nëpër televizione, ishin regjistrime të manipuluara që synonin të jepnin një ide të rremë të rikthimit të normalitetit në koloni. Megjithatë, edhe këto përpjekje nuk e patën të gjatë pasi gjendja në Mars nisi të degradojë me një shpejtësi të madhe, gjë që detyroi ndërprerjen përfundimtare të spektaklit me justifikimin e problemeve teknike dhe gjendjes jo të mirë shëndetësore të disa prej kolonëve. E vërteta doli në shesh më vonë nga regjistrimet e kapura nga kamerat e fshehta, të publikuara vetëm nga site piratësh interneti nëpër rrjetin e errët, të cilat paraqitën një panoramë tejet tronditëse. Ndërsa fytyrat e tyre nisën të merrnin trajta përherë e më demoniake, gjuha e kolonëve, që deri atëherë kishte qenë anglishtja, kish filluar të pësonte deformime aq të mëdha sa brenda pak kohësh u bë krejtësisht e pakuptueshme. Pushtimi djallëzor i kolonëve nisi të bëhej i plotë me nisjen e ritualeve okulte, të cilat varionin nga orgjitë seksuale që vazhdonin pa ndërprerje për ditë me radhë, e deri te flijimet njerëzore vetëm e vetëm për hir të evokimit të mbretit të së ligës. Erdhi një ditë që kamerat u fikën dhe kolonia rrëshqiti plotësisht jashtë kontrollit të regjisë së spektaklit në tokë, e cila për hir të së vërtetës nuk bëri asnjë përpjekje për shpëtimin e atyre fatmjerëve nën thundrën mizore të të paudhit. Ndoshta manjati Uang dhe të tijtë, i druheshin tronditjes, me të cilën ndonjë ekspeditë

shpëtimtare do të përballej sapo të shkelte në një koloni të rrënuar dhe të kthyer në dështimin më të madh në historinë e eksplorimit hapësinor. Dihet që në kohërat e sotme, imazhi konsiderohet si gjëja më e vyer, sidomos në botën e spektaklit. Por me gjasë edhe trazirat e Solomonit do të kenë bërë të tyren, duke e përqendruar opinionin publik në çështje më të ngutshme sesa ngjarjet e një spektakli televiziv që zhvillohej me miliona kilometra larg tokës.

Shpresa se marsianët e poseduar - duke parë edhe sasinë e pakët të oksigjenit që rezultonte të kish ngelur brenda në koloni - të ishin ende në jetë, paraqitej gjithnjë e më e largët. Ama pikërisht atëherë, kur nuk e priste askush, tek antenat e stacioneve të komunikimeve hapësinore në tokë nisën të mbërrinin sërish transmetime nga kolonia, që jo vetëm nuk kishte humbur, por me sa dukej po përjetonte disa zhvillime, të cilat askush nuk mund t'i kishte përfytyruar dot më parë. Tashmë kolonët kishin për udhëheqës një demon, që për nga pamja, edhe pse e shpërfytyruar tej mase, ngjante me Ndele Azubuike-n, një oligark i pushtetshëm në Nigeri, që shpresonte se spektakli marsian do ta blatonte me famë të madhe ndërkombëtare. Ndele dirigjonte gjithë aktivitetin e pjesëmarrësve të spektaklit, të cilët dukej se pa udhëzimet e prijësit nuk mund të merrnin më dot as frymë. Ai hera-herës u drejtohej kamerave, duke skërmitur dhëmbët dhe duke ulëritur me të

madhe në gjuhën e djallit fraza të pakuptueshme, që ndoshta kishin të bënin me ndonjë përbetim për t'u kthyer në tokë. Por ky mbetet një spekulim, pasi siç e thashë edhe më parë gjuha e marsianëve nuk është deshifruar. Gjëja më e frikshme e filmimeve, që një koleg i dikurshëm i çetës së të drejtëve pati mirësinë të m'i dërgonte, ishin foshnjat e porsalindura me tipare demoniake sikurse dhe prindërit e tyre, të cilat Ndele i ngrinte lart plot krenari a thua se ishin trofe lufte. Për mendimin tim, aktualisht Marsi është shndërruar në folenë e hordhive të dreqit, ku po lindin ushtarët me të bindur të së keqes. Ëndrra jonë për kolonizimin e hapësirës po bëhet realitet, vetëm se nuk e kishim llogaritur që pionierët e së ardhmes do të binin aq shpejt në kurthin e të mallkuarit, duke u shndërruar në asgjë më shumë se në veglat e tij qorre. Ndoshta tani, pasi siguroi triumfin e plotë, Solomoni do të nisë për në planetin e kuq një anije kozmike për të sjellë në tokë demonët e atjeshëm, që duhet thënë se nuk pyesin as për rrezatim dhe as për dimër bërthamor. Për këto gjallesa të nëmura, radioaktiviteti është një bekim, pasi çdo gjë që shkakton rrëzimin e njeriut transformohet në ushqimin e tyre më të preferuar. Në këto rrethana, nëse sipër nesh bota që ne njihnim ka reshtur se ekzistuari duke u zëvendësuar nga ferri i dreqit, atëherë do preferoja më mirë të vdisja këtu në këtë strehë të harruar.

4
Azma

Që prej katastrofës, kishte kaluar diç më shumë se një javë. Gideoni qëndronte i heshtur, duke dëgjuar historitë e të mbijetuarve, të cilët tashmë kishin nisur ta shihnin strehën porsi shtëpinë e tyre. Ai, që dikur mezi kish pritur t'i jepte fund ekzistencës së vet, tashmë çuditërisht radhitej ndër frymët e pakta që i kishin qëndruar furisë apokaliptike të Solomonit. A ishte kjo e drejtë? Sigurisht që jo. Në vendin e tij duhet të ishte ndonjë guximtar shpresëplotë që ndiente më shumë dashuri për jetën, por komedia e rrjedhës së rastësive të asaj që ne e quajmë fat, kish bërë që pikërisht një njeri i sëmurë, me ditë të numëruara e me shpirt të vrerosur gjer në dhimbje, të rezultonte si një nga të mbijetuarit e fundit të apokalipsit në të gjithë rruzullin. Por kjo nuk duhet të kishte ndodhur. Fundja, mbijetesa për Gideonin nuk kishte asnjë kuptim. Qenia e tij ndër të gjallët ishte menduar të përfundonte pikërisht gjatë asaj nate të mallkuar kur bota u kthye përmbys. Sipas planit të thurur me kujdes prej aq shumë kohësh, pasi të kryente të gjitha

ritualet e lamtumirës me atë që kishte mbetur nga jeta e dikurshme, nën avujt e Zombit të "Kandrrës", ai do të largohej nga lokali në drejtim të një kulle ende të papërfunduar që ndodhej diku aty pranë. Atje, Gideoni do të ngjitej gjer në katin më të lartë për t'u hedhur mandej drejt boshit duke u bërë pjesë e tij. Prej kohësh ideja e kthimit drejt asgjësë, që tashmë kish nisur t'i afrohej përherë e më shumë idealit të një paqeje absolute, apo armëpushimi çlodhës pas një ekzistence rraskapitëse, kishte nisur ta ngacmonte jo pak. Në një jetë që nuk ka kurrfarë kuptimi, asgjëja nuk mund të mos ishte prehja e vetme. Por fatkeqësisht në vend të saj, ai kishte hyrë në një burg të ri, edhe më të zi se në të parin. Pa dyshim një trill i panevojshëm i forcave të universit, i cili ia mpakte edhe më shumë mundësitë e mbijetesës sërës njerëzore, gjithnjë në rast se një ditë ajo do të arrinte të dilte nga katakombet ku qe strukur.

***

"Sa i bukur je!", i kish thënë Eva pas herës së tyre të parë, duke ia kafshuar buzën ëmbëlsisht. Atëbotë ai ndihej i dashuruar. Kjo pa dyshim e lumturonte, por njëkohësisht edhe i ndillte një frikë deri atëherë të panjohur. A do të ishte ai i denjë për dashurinë e saj? A do të vazhdonte ajo ta donte si këtë herë edhe në të ardhmen? Po sikur një gjëmë e papritur të bënte gjithçka shkrumb e hi? Ajo sikur ta kish ndier frikën e

tij e kishte përqafuar butësisht duke e përkëdhelur dhe mbuluar sërish në puthje të panumërta që arrinin t'i largonin çdo angështi porsi një fllad i papritur teksa shpërhapte retë e shtrëngatës për të zbuluar një diell të ngrohtë vere.

Në bisedat me miq të përbashkët në kafenetë e rastit, sapo lidhja e tyre kish nisur të dalë në sipërfaqe nga skutat e lumtura të pasionit, teksa ai fliste plot zjarr mbi luftën kundër padrejtësive shoqërore, Eva e shihte në sy plot adhurim. "Asnjë lëvizje që nuk ndërtohet mbi kontradiktat shoqërore nuk mund të mëtojë ndryshimin e shpresuar. Çdo përpjekje, që nuk synon emancipimin e vegjëlisë, por vetëm makijazhin e regjimit aktual, duhet konsideruar si antihistorike dhe duhet hedhur tej plot përbuzje. Ka ardhur koha t'i themi ndal cinizmit pa kufij që mjegullon pa mëshirë të vërtetën nga e gënjeshtra, të mirën nga e keqja dhe vlerën nga antivlera. Duhet të vendosim kufij të qartë mes nesh që besojmë në një botë tjetër dhe atyre që kërkojnë të jetojnë siç kanë bërë deri sot, duke u zvarritur si hije nëpër mjegullnajën postmoderne." Fjalët e tij, që gjëmonin nëpër bodrumet ku zhvilloheshin mbledhjet e neojakobinëve, asaj i tingëllonin profetike, të bluara me kujdes nga një mendje jo e zakonshme, pikërisht nga ato që ishin të afta të ndryshonin fatet e botës. Egoja e tij e pranonte me kënaqësinë më të madhe himnizimin e Evës. Dukej se për gjithë ato vite atij i kish munguar pikërisht

vëmendja e saj për ta ridimensionuar vetveten në një fron të epërm që e veçonte nga vdekatarët e zakonshëm. Nëpër demonstratat e përgjakshme kundër Monunit, teksa jakobinët braktisën qilarët e tyre për t'iu dhënë me mish e me shpirt revolucionit, ajo nuk e la vetëm për asnjë çast, duke e shoqëruar në të gjitha protestat madhështore që sollën lirinë aq shumë të ëndërruar. Ajo kryengritje aq e beftë, që kishte gjetur të papërgatitur edhe kundërshtarët më të regjur të regjimit, ishte një mrekulli e vogël që i përngjante një luleje pranvere në mes të acarit. Dhe Gideoni atëherë, për herë të parë dhe të fundit në jetën e tij, gjendej në anën e fitimtarëve. Asokohe ai ndihej i plotësuar si asnjëherë më parë. Bota më në fund ngjante plot shpresë, pasi e mira kish fituar pashmangshmërisht, duke zbuluar kësisoj rrjedhën e historisë që në fund të fundit i buzëqesh gjithnjë më të dobëtëve. Me ngadhënjimin e revolucionit, ata bënë dasmën e tyre madhështore ku ndër të ftuarit, që i kalonin disa qindra, një pjesë e mirë syresh ishin jakobinë të cilët atë rast e shfrytëzuan edhe për të festuar fitoren e pak ditëve më parë. Ndër ta qëndronte plot hare "Azma", prijësi karizmatik që atë natë ia kish marrë këngës më i lumtur se kurrë. "Dasma juaj, një sihariq i mirë për kohët e reja", u tha ai gëzueshëm në mëngjes, mu në çastin përpara se çifti të hipte në makinën për në aeroport, ku do të merrnin më pas avionin për në Karaibe. Në ato vite

Haiti ishte shndërruar në adresën më të lakmuar për të gjithë ata që kërkonin një muaj mjalti si nëpër përralla. Vendi për shekuj të tërë i shkretuar nga luftërat dhe katastrofat natyrore, tashmë i gjendur nën hijen e fesë së re të Lusius Solomonit, po përjetonte një rilindje të vërtetë. Kodrat e gërryera dikur nga shpyllëzimi dhe erozioni, tashmë po bleronin sërish falë punës së mijëra vullnetarëve nga e gjithë bota, që i ishin kushtuar me të gjitha forcat misionit të vështirë të rikthimit të natyrës së ishullit në identitetin e dikurshëm tropikal. Të njëjtat transformime ripërtëritëse po ndodhnin dhe në infrastrukturë, po ashtu edhe në bujqësi, duke i dhënë hov një transformimi shpresëplotë për një të ardhme të ndritur. Për Gideonin një udhëtim i tillë, përpos shuarjes së epshit me bashkëshorten e re, nënkuptonte edhe njohjen me një shoqëri, e cila premtonte të shërbente si shembull për nxjerrjen nga rrethi vicioz i varfërisë dhe prapambetjes të atyre vendeve, të konsideruara kaherë si të dënuara që të qëndronin përjetësisht nën thundrën e fatit të tyre të mjerë.

Në aeroportin e Port au Prince ata morën një makinë me qira, që do t'i shpinte në pallatin madhështor "Sans-Souci", dikur i quajtur si Versaja e Karaibeve. I ndërtuar nga mbreti Henri i parë i Haitit më 1813, fill pas shpalljes së pavarësisë, pallati ishte shembur diku nga mesi i shekullit të nëntëmbëdhjetë si pasojë e një tërmeti të fuqishëm. Mirëpo pas shekujsh të

tërë të kaluar nën rrënim, Versaja tropikale tashmë paraqitej fill si në kohërat e para të lavdisë së saj, me shandanët e praruar, arkadat madhështore, afresket që portretizonin në stilin barok epërsinë e qytetërimit sub-saharian, duke filluar nga piramidat nubiane dhe duke përfunduar te mbretërit ish-skllevër të Karaibeve. Në hotelin me pesë yje, që gjendej diku afër pallatit mbretëror, fill pasi kishin pagëzuar shtratin madhështor të dhomës së tyre, Eva i kishte thënë plot entuziazëm: "Këtu është si në ëndërr, nuk dua të zgjohemi asnjëherë".

Pas veljes me luksin dhe ushqimet e shijshme të hotelit të porsandërtuar, ata nisën të eksploronin krahinën rrotull. Lumturia e njerëzve shihej kudo nëpër fytyrat e tyre, që tanimë rrezatonin plot shpresë nën ndjesinë e të qenët për herë të parë zotër të vendit të tyre. Kjo nuk mund të mos shkaktonte çlirimin e një energjie të madhe, që përkthehej jo vetëm në ritmet frenetike të rindërtimit, me festat dhe koncertet popullore plot ngjyra të ngrohta karaibike, por edhe në organizimin e gjithë jetës publike të vendit që, sidomos nëpër zonat më rurale, u ishte lënë në dorë këshillave të të urtëve, mes të cilëve spikasnin priftërinjtë tradicionalë hunganë dhe prijësit më të respektuar të komuniteteve, të cilët drejtonin gjykatat, kooperativat autonome, si dhe punishtet e vogla, kryesisht përgjegjëse për furnizimin e fermerëve me mjetet e tyre të punës. Gideoni i mrekulluar

mbante shënim, duke menduar mënyrat si modeli vetëqeverisës haitian, që brenda një kohe të shkurtër kishte arritur të shkërmoqte institucionet e dalaboje të shtetit të dikurshëm, mund të zbatohej me sukses edhe në atdhe. Këto përsiatje teorike të gjata deri në hutim, që sipas planeve do të shpaloseshin në një manifest të detajuar menjëherë pas kthimit në atdhe, mund të ndërpriteshin vetëm nga gazmendi i Evës, si gjithmonë i aftë për të kthjelluar edhe atëherë kur retë e zeza kishin nisur të mblidheshin drejt shtrëngatës. Ajo me natyrën e saj të hapur dhe të shpenguar, bisedonte me fshatarët, ulej, qeshte me ta, pa harruar asnjëherë të tërhiqte pas vetes edhe Gideonin, që pa iniciativën e saj, vështirë se do të kish arritur të depërtonte në botën e vendasve. Nën efektet e marihuanës hipnotike haitiane, të porsamartuarit magjepseshin pas historive mbi hunganët vudu, që porsi në kohët e lashta, tashmë nën ndikimin e mësimeve të Solomonit, kishin filluar të komunikonin lirisht me krijuesin e lartë *Bondye,* por edhe me shpirtrat *Loa*, që tregonin me saktësi gjithçka mbi kohën e mbjelljes dhe korrjes së arave, ardhjen e uraganëve shkatërrimtarë, periudhën e volitshme për ngjizjen e fëmijëve, kurat ndaj sëmundjeve të ndryshme apo recetat për gjellët më të shijshme.

"Haiti tashmë i shëmbëllen një teokracie të lashtë, por që paradoksalisht funksionon më së miri edhe në kohërat moderne. Kjo ndoshta nënkupton faktin që ndonjëherë progresi mund të arrihet edhe duke

shkuar mbrapa drejt rrënjëve të ndërgjegjes së një kombi", shkruante Gideoni në ditarin e udhëtimit, ende i pasigurt nëse gjetjet e tij do të mirëpriteshin te shokët jakobinë, që po e prisnin plot kureshtje mbi të rejat e fundit nga përparimi i revolucionit botëror në botën e tretë. Ai që dikur shpresonte se mes atyre fshatarëve të varfër do të gjente revolucionin burimor të së ardhmes, i cili herët a vonë do të shpërndahej në çdo cep të rruzullit për të shpërthyer si një vullkan i tmerrshëm kundër vargonjve të kapitalit, tashmë nuk i mbetej gjë tjetër veçse të konstatonte pakëz i zhgënjyer, se haitianët më shumë se te përmbysja e rendit të vjetër ekonomik dhe shoqëror paskëshin pasur nevojë për një rilindje të trashëgimisë së tyre shpirtërore.

"Një nga mëkatet më të mëdha të globalizmit modern është sakrifikimi i shpirtit të popujve anekënd rruzullit për hir të konsumit që nuk njeh as kombësi, fe, racë apo gjuhë. Por kjo përpjekje uniformiteti nuk ka si mos të shkaktojë edhe reaksionin që gjen strehë pikërisht tek elementet identitare të popujve. Lusius Solomoni pati meritën që ta njihte këtë fenomen, duke e shfrytëzuar në të mirë të lëvizjes së vet fetare, që me sa shoh do të ketë një përhapje të gjerë sidomos në hemisferën e jugut, atje ku spiritualiteti zë ende një vend të rëndësishëm në shoqëri", shkruante Gideoni në ditarin e tij natën përpara kthimit. Ndarja me muajin e mjaltit ishte sidomos për Evën, e dashuruar

ndërkohë kokë e këmbë me Haitin dhe banorët e tij, një ngjarje e hidhur, të cilën i shoqi u mundua ta zbuste disi me premtimin që vitin e ardhshëm ata do të ktheheshin sërish aty për të zbuluar perlat e tjera që ky vend i mrekullueshëm i mbante ende të fshehura në gjirin e tij. Pjesa e mbetur e verës kaloi hareshëm nëpër kafene mes bisedash me miq, që zgjatnin deri në orët e vona, duke u vërtitur rrotull mbresave të pashlyeshme të udhëtimit dhe mandej te reformat e mëdha dhe shpresëplota që e prisnin qeverinë revolucionare në ditët në vijim. Nga fillimi i vjeshtës, teksa sapo kishte filluar detyrën e tij të re si këshilltar mediatik në zyrën e kryeministrit, Gideonit nisën t'i shfaqen shqetësimet e para. Një dhimbje koke e shoqëruar me pak marrje mendsh, u mor fillimisht për një sëmundje tropikale, por pasi kjo nuk u konfirmua nga analizat përkatëse, mjekët nisën të dyshonin për ndonjë patologji më të rendë. Jeta po i gremisej, pikërisht atëherë kur kujtonte se kish prekur majat më të larta të lumturisë. Ironia e një fati tinëzar, që çuditërisht përputhej dhe me atë të shumë shokëve të tij të idealit, të cilët brenda një kohe të shkurtër nisën të lëngonin nga sëmundje të rënda, duke i bërë të shuheshin ngadalë njëri pas tjetrit.

***

"Sa të mërzitshëm që jeni! Po si nuk i vajti askujt mendja për ndonjë lojë, vallëzim a pakëz verë? Pa

më thoni, si mund të shtyhet koha kështu pa asnjë lloj argëtimi? Mos harroni që lufta për mbijetesë nuk mund të ketë sukses po nuk u shoqërua edhe me ndonjë përpjekje për ruajtjen e shëndetit mendor. Ndaj unë propozoj një mbrëmje danci, thjesht sa për të thyer heshtjen e këtyre mureve të zymta."

Mospërfillja e plotë gati tallëse, me të cilën u prit ideja e Dritës, nuk e pengoi nismëtaren të vazhdonte me të vetën. Pasi gjeti një magnetofon të pluhurosur, sytë e saj u ndeshën me një grumbull kasetash të moçme, nga të cilat e vetmja që mund të përdorej ende ishte një album i "Gipsy Kings". Brenda pak çastesh tingujt e zjarrtë latinë të "Bamboleiro" shprishën heshtjen e strehës duke kumbuar në të katërta anët e saj në një mënyrë të pabesueshme, sikur të vinin nga ndonjë dimension tjetër tejtokësor. Drita nisi të përsëriste plot gaz refrenin "Bamboleo, Bambolea, Porque mi vida yo la prefiero vivir así", duke vallëzuar me veten e saj me një shishe konjak në dorë, të cilën e rrufiste hera-herës pa harruar të hidhte vështrimin te meshkujt e strehës, që për momentin as nuk u shkonte në mendje t'i bashkoheshin kërcimit. "Ah si jeni ju të rinjtë e sotëm, çdo gjë e prisni nga të tjerët", tha ajo pasi tërhoqi Gideonin me forcë pas vetes, duke e detyruar me pahir të ndiqte lëvizjet e saj. Për habinë e të gjithëve ai nuk shfaqi asnjë rezistencë, por filloi të lëvizte krahët dhe këmbët nën dirigjimin e partneres së dancit sikur të ishte një marionetë e

saj. Kërcimi ngjante absurd nën një atmosferë hareje të shtirur që nuk po arrinte dot për asnjë moment të infektonte edhe të tjerët. Por Drita nuk dorëzohej. - Duhet të jesh pak më i zhdërvjellët në lëvizje; ja lërmë të të mësoj unë. Më ndiq tani: një, dy, tre; pas meje hapat: një, dy, tre. Një burri kaq simpatik dhe që për më tepër merr erë nga kërcimet latine nuk ka kala që të mos ia hapë portat. Ndaj eja, shfrytëzo rastin dhe ushtrohu me mua. Të premtoj se do të bëj mjeshtër pa e kuptuar as vetë, - thoshte Drita nën shpresën se nisma e saj do të sillte ndonjë thyerje të zymtësisë brenda në strehë. Mirëpo trauma e fundit e botës nuk ishte kapërdirë ende. Tanimë të gjithë ishin përqendruar te gjetja e shkaqeve për atë që kishte ndodhur, ose te kujtimet për botën që nuk ishte më. Kavalieri i saj i vallëzimit, ndërkohë i lodhur nga gjithë ai sforcim i jashtëzakonshëm për fizikun e tij të molisur, pasi i kërkoi më parë ndjesë partneres që po i përgjërohej edhe për një vallëzim tjetër nën këngën e radhës, shkoi të ulej në qoshkun e tij të zakonshëm duke marrë me vete edhe shishen e konjakut që Drita e kishte lënë përgjysmë. Ndërkaq, rrotull kish nisur biseda e radhës që si rëndom në ato ditë po vërtitej rreth politikës.

- Po ju nuk e kuptoni, Azma ishte shpresa e fundit e këtij vendi, - thoshte Profesori që si rrallëherë kishte lënë mënjanë neutralitetin akademik, duke shfaqur tashmë haptazi bindjet e tij politike. - Ai na donte të

gjithëve, me të mirat dhe me të këqijat. Kur e pashë për herë të parë gjatë një mitingu fushate, pak vite më parë, e kuptova menjëherë që ai njeri ishte ndryshe. “Nëse doni të jeni të lirë, pranoni më parë të vërtetën brenda jush. Gënjeshtra është themeli i frikës dhe frika është vetë kuintesenca e tiranisë. Po e hapëm zemrën ndaj së vërtetës, vargonjtë tanë do të shkrihen vetiu, se robërinë përpara se të na e imponojnë të tjerët, e mbartim vetë në mendjen tonë. Ndaj ju them që përpara se t’i bashkoheni lëvizjes sonë, të shihni njëherë thellë brenda vetes derisa të jeni të sigurt që veprimet tuaja nuk do të drejtohen nga asnjë forcë tjetër përpos së vërtetës.”

- Fjalë të mëdha nga një njeri i madh, nuk ke ç’thua. Iu bashkova marshimit të Azmës menjëherë. Në këmbë nga veriu në jug për javë të tëra duke biseduar me njerëz nga më të ndryshimit, që nuk i bashkonte asgjë tjetër përveç humbjes së shpresës tek e ardhmja e vendit. Eh, ç’nuk më kanë parë sytë! Gra të divorcuara që kërkonin të rilidheshin me bashkëshortët e humbur apo të martoheshin sërish me ndërmjetësimin e Azmës; të verbër që kërkonin kthimin e shikimit, skamnorë të dëshpëruar prej pasurive të shuara dhe të tjerë që kërkonin ringjalljen e të afërmve të vdekur prej kohësh. “Por unë jam një njeri i thjeshtë si ju, koha e mrekullive ka mbaruar me mijëra vjet më parë”, i përgjigjej ai buzagaz lutjeve të njerëzve, që falë magjepsjes së pashpjegueshme,

të gjithë po e merrnin për një profet shpëtimtar. E mendoj shpesh, që disa individë lindin nën një aureolë karizme që i bën tmerrësisht tërheqës ndaj të tjerëve. Te disa ajo manifestohet në bukurinë e jashtme, tek të tjerë në një lloj magnetizmi spiritual si përmes pranisë fizike, ashtu dhe me anë të fjalëve, që në rastin e tij shpreheshin në një mënyrë euforike optimizmi ngjitës, duke iu nënshtruar pauzave mizore të diktuara nga krizat e vazhdueshme të astmës, të cilat ia kishin dhuruar edhe nofkën.

- Profesor, keni plotësisht të drejtë, ai ka qenë i mrekullueshëm! - tha Luani duke iu bashkuar korit të lëvdatave për tribunin e dikurshëm. - Jo vetëm një politikan i rrallë nga ata që s'besoj të vijnë më nga anët tona edhe për qindra vite të tjera, por edhe një kineast i rangut botëror. Filmat e tij janë perla të vërteta, që i kanë dhënë vendit tonë një rol jo pak të vogël në botën e kinemasë moderne.

- Aman, ç'na the tani! - ia bëri Drita, ende nën euforinë e dancit të porsambaruar. - Për aktivitetin e tij politik si dhe për idealizimin e treguar, edhe pse nuk mund të pajtohem plotësisht, kam konsideratë të lartë. Por sa për filmat, ata më janë dukur përherë disa paçavure të pakuptueshme. E kam fjalën sidomos për atë si quhej..., se s'po më vjen në mendje tani, ah po, "Tre delfinët".

- Ah, zonjë, më vjen keq, por këtu më duhet t'ju kundërshtoj, - ndërhyri Profesori plot vendosmëri. -

Filmi që përmendët, është vlerësuar nga organizata mjedisore në mbarë botën si një manifest i vërtetë mbi shkatërrimin e tokës nga dora e papërgjegjshme e njeriut, që në një mënyrë krejtësisht të papërgjegjshme si asnjë gjallesë tjetër në rruzullin tonë, shkatërron pa u ndalur vetë habitatin ku është i destinuar të jetojë. E pranoj që për të paduruarit, filmi është pak i vështirë për t'u rrokur. Tetë orë me radhë pamje bardhë e zi pa asnjë dialog - të rrugëtimit të tre delfinëve nëpër oqeanin Paqësor, Atlantik dhe në atë Indian - ku secili sipas mënyrës së vet ndeshet me mbeturinat plastike, që shpërhapen turravrap duke përpirë dete dhe ishuj, dikur parajsa tropikale tashmë të shndërruara në hiç më pak se vendgrumbullime të kobshme plehrash, njollat e lemerishme të naftës, uraganët shkatërrimtarë porsi lajmës të kobshëm të ngrohjes globale, si dhe peshkatarët e pamëshirë që i ndjekin hap pas hapi. Vdekja e mundimshme e tyre në fund të filmit, tashmë mund të interpretohet si dhe profecia e radhës për kohërat që po kalojmë. Një njeri vërtet i madh, me një shpirt të ndjeshëm, ndoshta më shumë sesa duhet, duke parë edhe fundin e tij tragjik.

- Mos ma kujto atë ditë. Vetëflijimi i Azmës ka qenë hera e fundit që kam qarë në jetë, - tha Luani i pikëlluar. - Askush nuk e besonte që ai do ta kryente vërtet atë akt aq të dëshpëruar. Është e vërtetë që ishte i sëmurë, se lëvizja e tij po shpërbëhej nën dhunën e qeverisë, përçarjeve të brendshme dhe kanceri

misterioz që po i shuante përkrahësit e tij njëri pas tjetrit. Por ai nuk kish pse ta linte veten të binte pre e dëshpërimit. Historia na tregon që sfidat e mëdha janë dhe skulptorët më të përkryer të udhëheqësve të së ardhmes. A nuk patën pësuar Mandela, Gandi apo qoftë dhe Lenini, poshtërime nga më të ulëtat mes burgjesh, internimesh, torturash dhe grevash urie të pambarimta? A nuk iu desh Mao Ce Dunit të kaptonte lumenj, të kryente marshime rraskapitëse, që ia shteruan radhët deri në pragzhdukje, e të luftonte ndaj armiqve të panumërt ku e ku më të fortë, si në njerëz ashtu dhe në burime?

- Vetëflijimi ishte akti përmbyllës i misionit të tij, - tha Gideoni, që deri në ato çaste kishte qëndruar i heshtur. - I pakuptuar nga një pjesë e madhe prej nesh dhe i rrethuar nga kundërshtarë, që nuk njihnin kufij moralë apo ligjorë, ai kujtonte se flakët që përzhitën trupin e tij në mes të sheshit të madh, do të arrinin të shkrinin akujt në zemrat tona të skllavëruara, duke bërë që rruga e tij të ndiqej nga të gjithë. Mjerisht, ja ku jemi. Përveç disa lotëve krokodili, që hodhën këtu e aty gjatë varrimit të tij, gjërat mbetën njësoj siç ishin. Po ai tiran me po atë oborr pasanikësh të panginjur dhe po ai popull i nënshtruar, në po këtë tokë të zhuritur nga errësira. Ai vdiq për ne, por ne nuk ditëm ta njihnim.

- Domethënë, edhe ti na qenke një prej atyre rebelëve kokëkrisur që na vunë zjarrin para pak viteve? - pyeti Drita plot ironi.

- Po, unë jam një nga ata, ose le të themi më mirë isha një prej atyre naivëve, që besonin vërtet se do të ndryshonin të pandryshueshmen - shoqërinë tonë. Ishte një kohë e vështirë, besoj të gjithë e mbani mend. Monuni bashkë me oborrtarët e tij më besnikë po instalonte një diktaturë që po bëhej dita-ditës përherë e më e vështirë për t'u duruar. Falimentimi i shtetit kish vënë çdo qelizë të jetës në vend në duart e të ashtuquajturve kreditorë, që, në të vërtetë, ishin një grup sipërmarrësish të lidhur ngushtë me regjimin, të cilët ndërkaq kishin shtënë në dorë të gjitha asetet më të vyera të ekonomisë me qëllim shlyerjen e borxhit vigan të mbartur nga dhjetëra vite mosqeverisje korruptive. Bie fjala, televizioni shtetëror publik, ku unë punoja prej vitesh, praktikisht iu dhurua një manjati mediash të fuqishme që e shndërroi atë në një lodër të tij. Kështu, edicionet e lajmeve, reportazhet, dokumentaret apo serialët mediokër televizivë, të prodhuar lokalisht, kishin vetëm funksione fitimprurëse në dobi të kompanive të zotëruara nga kreditori shpëtimtar si dhe propagandës së Monunit që nuk ndalej për asnjë çast të vetëm. Sipas ligjërimit zyrtar, numri i krimeve nën regjimin e ri të kreditorëve ishte i papërfillshëm dhe për rrjedhojë i parëndësishëm për t'u raportuar, ndaj u transferova te kronika rozë, ku kisha të bëja me thashethemet mbi fëmijët e llastuar të miliarderëve të gjithëpushtetshëm. Por kjo ishte vetëm etiketa e jashtme e punës sime, pasi, në

të vërtetë, më takonte të bëja në kohë të pjesshme edhe sekretarin, hamallin, kuzhinierin, kamerierin, bojaxhiun dhe muratorin, gjithnjë sipas logjikës së shfrytëzimit sa më të madh të forcës punëtore për shpëtimin e atdheut nga barra mbytëse e borxheve të së kaluarës. Punonim shumë, pa orare. Tashmë flinim nëpër zyrat e përshtatura edhe për banim për të qenë gjithnjë në gatishmëri të pronarit të ri, por edhe sepse shumë nga ne kishin mbetur pa strehim si pasojë e qirave dhe taksave të papërballueshme.

E vetmja hapësirë për pak kohë të lirë qëndronte te pasditet e të dielave, që i kalonim nëpër pijetore nën shoqërinë e alkoolit deri në të gdhirë. Për çështje politike nuk flisnim kurrë, pasi e dinim që rreth nesh gëlonin gjithandej spiunë të kreditorëve të plotfuqishëm, që mezi prisnin të raportonin diçka të dyshimtë vetëm për hir të sigurimit të një page pak më të mirë. Gjatë një prej këtyre të dielave liberatore, një kameraman i shquar mes nesh për shkak të pasionit të madh ndaj botës kinematografike na ftoi të shihnim një film fantashkencor "Manga", për të cilin thuhej se kritika kish fjalë shumë të mira. Filmat e animuar, ndoshta edhe për shkak të injorancës së censorëve, nuk ishin të ndaluar dhe kësisoj mund të shiheshin lirisht. Gjithçka zhvillohej në një planet të banuar nga disa specie zhapikësh antropomorfë, që jetonin nën vargonjtë e "limerëve" të pashpirt, një kastë sunduesish që mbretëronin andejpari që prej kohërash

që nuk mbaheshin mend. Limerët kishin arritur të zotëronin një teknologji shumë të avancuar, e cila u lejonte jo vetëm që të shfrytëzonin burimet e planetit të tyre në një mënyrë sa më të qëndrueshme, por edhe të eksploronin hapësirën duke vendosur kontakte me qytetërime të largëta, nga ku kishin përfituar njohuri të mëdha në botën e shkencës, si dhe në kulturat, gjuhët apo edhe biodiversitetin e planetëve të yjësive të ndryshme. Nga ana tjetër, ekzistenca e "morlakëve" të skllavëruar përligjej vetëm falë shërbimit ndaj padronëve që ishin të destinuar për të qenë të tillë deri në fund të kohërave. Por një ditë prej ditësh njëri prej atyre pak helotëve të lëçitur me emrin Kstuh, i pajisur me një etje të pashtershme mbi historinë e botëve të tjera, e cila shuhej duke u kredhur tinëzisht nëpër librat e bibliotekës, ku ai kishte fatin të punonte si pastrues, ndeshet krejt papritur me revolucionin francez, i cili nuk vonon që ta magjepsë me të gjithë forcën e tij universale. Robespieri, Marati, Dantoni dhe më vonë Napoleoni nisën t'ia zotëronin mendjen, duke e zhvendosur në një hapësirë dhe kohë tjetër shumë larg planetit të tij të robëruar. Hap pas hapi Kstuhu nisi ta vështronte realitetin rrotull tij ndryshe, duke menduar se ai mund të ndryshonte në një formë të tillë, që edhe populli i tij, i pazë prej miliona vitesh, një ditë të fitonte të drejtat e shenjta të lirisë, barazisë dhe vëllazërisë, dikur të artikuluara aq bukur në tokën e largët. Duke shkërbyer jakobinët tokësorë,

morlakët nën drejtimin e prijësit të tyre të ri, ngritën klube revolucionare, për t'i dhënë kështu jetë zgjimit të planetit të tyre të fjetur. Mirëpo, pikërisht në çastin kur nën shembullin e sulmit ndaj Bastijës do të çlirohej burgu që simbolizonte tiraninë e vargonjve limerë, filmi ndërpritej nga një dokumentar i papritur i Azmës, që përshkruante në detaje krimet më të mëdha të regjimit të Monunit, duke përfshirë shkeljet e të drejtave të njeriut, aferat më të mëdha korruptive dhe mbi të gjitha një thirrje të gjatë dhe të ndier, drejtuar popullit, për një revoltë të madhe për të përmbysur tiranët e urryer. Fjalët e tij na bënë të ndiheshim menjëherë pjesë e revolucionit të ardhshëm, duke na fashitur në një mënyrë gati hipnotike gjithë dyshimet apo frikën, që normalisht mund të ngjallte përfshirja jonë në një përpjekje kaq titanike. Aty për aty vendosëm të krijonim celulën tonë, që me shpoti për nder edhe të filmit manga, e quajtëm si neojakobine, pa e ditur që të njëjtin frymëzim e kishin pasur edhe me mijëra të tjerë, që ashtu si ne ishin ndeshur me atë rreng mjeshtëror të gatitur nga Azma.

Njerëz të lirë që diskutonin lirisht për lirinë e vendit të tyre. Mes mjegullës së asaj tiranie, që dukej se nuk do të largohej kurrë, kjo dukej si diçka magjike, të cilën as kishim guxuar ta ëndërronim më parë. Në takimet e të dielave tanimë secili prej nesh shprehte dufin për padrejtësitë e pësuara përgjatë javës, duke folur plot mllef kundër kreditorit dhe

mbi mënyrat për përmbysjen e tij. Fillimisht, gjithçka ishte brenda kufijve të dëshirës, pasi askush nuk e besonte seriozisht që do vinte një ditë kur pushteti i të plotfuqishmëve mund të sfidohej seriozisht nga një tufë individësh pa emër dhe pa zë. Por çuditërisht po ndienim që frika po na largohej. Më kujtohet se gjatë njërit prej takimeve kameramani, në vazhdën e entuziazmit mbi Revolucionin Francez, që kishte evokuar manga e sjellë prej tij, përmendi një citat të Robespierit, sipas të cilit: "Çdo ligj që shkel mbi të drejtat themelore të njeriut është në vetvete i padrejtë dhe tiranik në natyrë; një ligj i tillë nuk mund të respektohet". Pas këtyre fjalëve të thëna plot pompozitet dhe bindje ai nxori nga xhaketa një thikë që e nguli në krah për të shkulur që andej mikroçipin e kompanisë, të cilin ishim të detyruar ta bartnim të gjithë brenda trupit, në mënyrë që kreditori të ishte gjithnjë në dijeni për lëvizjet tona. Mekanikisht të gjithë ndoqëm shembullin e tij. Dikush me anë të një brisku, një tjetër përmes një teli të gjetur kush e di ku, të gjithë futëm duart thellë nëpër gjymtyrë e trup për të hequr atë çiban që na mbante lidhur pas padronit, i cili tash e tutje do të sfidohej hapur. Më kujtohet sesi ashtu të gjakosur, por me një ndjenjë të fortë lirie përbrenda, mbanim nëpër duar ata përgjues të mallkuar, të cilët më pas i shkelëm plot urrejtje duke i bërë thërrime.

Natyrisht që më pas u gjobitëm, u paralajmëruam për pushim nga puna, diçka e barasvlershme me

syrgjynosjen në ndonjë kamp pune të detyruar ndanë ndonjë miniere, që me siguri edhe do të kishte ndodhur nëse shembullin tonë të mos e kishin ndjekur edhe të tjerë. Jakobinë të organizuar nëpër celula të ndryshme, të përhapura në fshehtësi të plotë në të gjithë vendin, të cilat filluan të koordinoheshin me njëra-tjetrën duke artikuluar edhe disa kërkesa të përbashkëta që përqendroheshin kryesisht te çlirimi nga mikroçipët, zbatimi i menjëhershëm i kodit të punës apo edhe largimi i kreditorëve nga institucionet publike. Teksa qeveria na përqeshte e na kërcënonte hapur duke mos kursyer dhunën e gangsterëve të policisë sekrete, ne ndërkaq nisëm përgatitjet për një demonstratë të madhe nën parullat e rikthimit të republikës dhe flakjes tutje të tiranisë. Një det i pamat prej qindra e mijëra njerëzish, të ardhur nga çdo cep i vendit e të përbashkuar nga një shpirt madhështor revolte, pushtuan për ditë me radhë qendrën e qytetit, duke u përballur aty me paramilitarët e regjimit, që na godisnin me shkopinj gome, gaz lotsjellës, topa uji dhe kur kuptuan vendosmërinë për t'i shkuar gjer në fund përpjekjes sonë, nuk nguruan të përdornin edhe armët. Por ne nuk u mposhtëm. Ngritëm barrikada rrotull gjithë qytetit dhe pas përleshjeve për jetë a vdekje me forcat e sigurisë arritëm të shtinim në dorë institucionet më të rëndësishme, që gjendeshin prej kohësh nën kontrollin e kreditorëve. Tashmë nga televizioni shtetëror i rikthyer në duart e republikës,

transmetoheshin ditë e natë proklamata dhe muzikë revolucionare, si dhe mesazhe inkurajuese nga mbarë bota. Më në fund ishim zgjuar!

Në atë gjendje kaotike shpresash të ndezura për të ardhmen e re, Azma u pranua nga të gjithë ne si përfaqësuesi më i denjë i lëvizjes. Një zgjedhje e natyrshme pasi pa farën e revoltës së hedhur nëpërmjet filmave, dokumentarëve apo aktivitetit të palodhur nëpër rrjetet sociale, gjumi i tiranisë vështirë se do të ishte ndërprerë ndonjëherë. Pas vitesh të tëra të kaluara në një ekzil të detyruar, ai u rikthye në atdhe menjëherë sapo dëgjoi mbi revoltat e para. Më kujtohet kur u gjend papritmas mes protestuesve. I veshur i tëri me të bardha, me mjekrën e gjatë dhe flokët e kërleshur, të mbajtur bisht përmbi kokë, porsi një Guru indian, ai na u shfaq si një qenie rrezatuese e një energjie të jashtëzakonshme, që të bënte menjëherë për vete. Më kujtohet qëndrimi i tij i patundur në mes të sheshit pa u frikësuar aspak nga tymi lotsjellës, që ne të tjerëve desh na mori frymën. Sot mund të them që ishte pikërisht shembulli i rezistencës së tij, që na dha të gjithëve kurajë për të vazhduar betejën deri atëherë kur revolta jonë arriti të përthithte atë valë të madhe njerëzish, që detyroi tërheqjen e mizorëve dhe mandej shkrirjen porsi kripa në ujë të të gjithë aparatit represiv policor të vënë në shërbim të Monunit dhe kreditorëve të tij. Shembja e regjimit të vjetër në fillim na gjeti të papërgatitur. Por

sërish vizioni i Azmës për të ardhmen e revolucionit ishte vendimtar në përballjen me tranzicionin e vështirë drejt rendit të ri. Kështu, brenda vetëm pak javëve arritëm të zëvendësonim të gjitha institucionet e vjetra si lokale ashtu dhe ato qendrore me anë të këshillave qytetare, që mbushën vakumin e pushtetit të rrëzuar, duke mundësuar përfaqësimin e vërtetë të të gjithë qytetarëve, të cilët më pas votuan edhe këshillin e madh republikan. Organi legjislativ zgjodhi qeverinë e re demokratike, të udhëhequr natyrshëm nga Azma. Ishte një eksperiment i bukur, që edhe pse nuk zgjati më shumë se një vit, tregoi botërisht se një qeverisje përparimtare në shërbim të vegjëlisë, është plotësisht e mundshme. Jam krenar që gjatë asaj kohe të artë për kombit tonë, pata fatin të shërbej në zyrën e shtypit të kryeministrit, ku bashkë me kolegët e tjerë u përpoqëm me të gjitha mënyrat të sprapsnim propagandën e mynxyrshme të armiqve tanë.

E vjetra nuk donte të dorëzohej. Që në ditën e parë të punës së qeverisë së shpëtimit kombëtar u përballëm me protestat e dhunshme të ithtarëve të Monunit, të cilët tashmë na shfaqeshin si të përdëllyer për humbjen e kinse demokracisë së dikurshme, që në të vërtetë nuk ishte asgjë më shumë se një teatër i shëmtuar për të na e përligjur tiraninë si rendin e natyrshëm të shoqërisë sonë. U munduam të dialogonim me ta, duke u thënë hapur se në një të ardhme të afërt, pas stabilizimit të vendit, do të

mbanim zgjedhje të jashtëzakonshme ku çdo forcë politike do të kishte mundësinë të garonte lirisht me programin e saj. E nuk kishim si të vepronim ndryshe pasi në ndërkohë ekonomia ishte në një krizë të plotë, ndërsa krimi kishte vënë nën sundim qytete të tëra, duke i zhytur ato në një kaos të plotë. Këto sfida gjithsesi nuk e platitën dot vendosmërinë tonë. Në një kohë rekord policia dhe organet e reja të drejtësisë dërguan mbrapa hekurave të gjithë zullumqarët e lidhur me diktaturën e vjetër dhe nga ana tjetër përmes reformave të guximshme nisëm jo vetëm të shlyenim disa nga borxhet që kërcënonin seriozisht financat tona të brishta, por madje konfiskimi i pasurive të paligjshme të politikanëve të korruptuar dhe krerëve më të rëndësishëm mafiozë, mundi të mbushte arkat e shtetit, duke i hapur kështu rrugën investimeve sakaq të harruara në arsim, shëndetësi dhe në infrastrukturë. Por sa më të suksesshme reformat e qeverisë sonë, aq më e egër lufta kundër saj. Atë që nuk e bënte dot reaksioni i brendshëm, e kryenin agjentët e kapitalit ndërkombëtar, pa dyshim përgjegjës për vdekjet misterioze të ministrave dhe këshilltarëve tanë më të zellshëm, që në rast se nuk dergjeshin nga një valë enigmatike tumoresh malinje, mbeteshin përherë të gjymtuar si në trup ashtu dhe shpirt, pa mundur të zhvillonin më tej pasionin e tyre revolucionar. Kam humbur me qindra shokë në këtë luftë të pabarabartë, ku armiku nuk të luftonte ballëhapur, por fshehurazi

me metoda moderne të sofistikuara, ndaj të cilave ne nuk kishim asnjë mundësi për t'u mbrojtur. Më pas, mes nesh hyri përçarja që u ushqye para së gjithash me paratë e pambarimta të reaksionit, tek u shndërruan në një joshje të papërballueshme sidomos për ata jakobinë ende të dhënë pas të mirave materiale. Në këto kushte, lëvizja jonë hyri në fushatën elektorale të zgjedhjeve parlamentare e ndarë, me radhë të zvogëluara dhe me një moral të mpakur.

Azma nuk e dha veten. Edhe pse ashtu si të gjithë ne, i sëmurë dhe me ditë të numëruara, ai udhëhoqi një fushatë madhështore, ku marshimi në këmbë kryq e tërthor vendit do të mbahet mend gjatë. I tretur nga kimioterapia sfilitëse që sapo e kishte lënë pas, ai nisi të endej i vetëm në shoqërinë e një bastuni që mezi e mbante në këmbë, fillimisht nëpër zonat më të thella malore, të lëna prej kohësh në mëshirë të skamjes dhe shpopullimit dhe mandej nëpër qytetet e mëdha. Ai fliste me të gjithë, me fshatarët që mezi siguronin bukën e gojës, banditë të dikurshëm, të çmendur, fajdexhinj, falltarë, hoxhallarë dhe priftërinj, vendas dhe të ardhur. Ai i konsideronte të gjithë njëlloj, sepse i tillë ishte dhe botëkuptimi i tij. "Toka është e të gjithëve. Një shoqëri që përjashton është e destinuar të vdesë mes cungimit", thoshte ai sa herë ne ngulnim këmbë të bënte kujdes nga spiunët e regjimit të vjetër, që sakaq kishin infiltruar lëvizjen për ta minuar nga brenda. Si një artist ëndërrimtar i pandreqshëm, ai kishte të skalitur në

mendje një botë të re nën qiellin e paqes dhe dashurisë, që e cilësonte si forcën çliruese më të madhe të universit. Ndoshta ishte pikërisht kjo forcë, e cila arriti t'i kthente aq shumë njerëz që ai pati takuar në çdo skaj të vendit, në mbështetësit e tij më të zjarrtë, duke iu bashkangjitur pa nguruar marshimit të shpresës me besimin e plotë se tashmë kishin gjetur rrugën e duhur drejt së ardhmes së vendit të tyre. Askush nuk e besonte që entuziazmi i atyre ditëve, që për javë të tëra pushtoi autostrada, rrugë qytetesh e fshatrash, do të shkërmoqej sërish nën përdhunën e së keqes.

Mirëpo, ashtu si ka ndodhur rëndom në historinë tonë, edhe kësaj here flladi i shpresës u pasua nga një stuhi e acartë zhgënjimi. Teksa për çudinë dhe inatin e armiqve tanë ne arritëm t'i fitonim zgjedhjet bindshëm, Monuni bashkë me oborrtarët e tij sollën në vendin tonë aradhe të tëra mercenarësh të huaj, të armatosur gjer në dhëmbë, të cilët në këmbim të parave ishin të gatshëm të shtronin me zjarr dhe hekur të gjithë popullin e ngritur për liri. Me mijëra u vranë barbarisht, u torturuan, u dërguan në burgje e internime, ndërsa tiranët e vjetër rimorën pushtetin nën një frymë hakmarrëse të pashembullt. Kohë më vonë, pasi doli nga burgu i masakruar nga torturat dhe poshtërimet e pafundme, Azma vendosi të mos e linte më veten në dorë të gjakësorëve. Në një mëngjes të ftohtë marsi, ai iu drejtua atij sheshi që vetëm pak kohë më parë oshtinte nga thirrjet për revolucion, për

të kryer veprën e tij të fundit. I qetë, nën një tis të hollë kthjellimi të ndritur, ai leu veten me benzinë, duke qëndruar i heshtur pa lëvizur asnjë grimë teksa flakët e përpinë për së gjalli për minuta të tëra derisa dha frymën e fundit. Njerëz të tjerë në vendin e tij mund të kishin zgjedhur të vazhdonin përpara duke ia kthyer shpinën atij atdheu që i kishte shkaktuar aq shumë fatkeqësi. Fundja, Azma ishte një personalitet i njohur. Opinioni publik në të gjithë botën u ngrit i tëri në këmbë duke protestuar për lirimin e tij. Një presion, të cilit Monuni nuk i rezistoi dot gjatë, duke e lënë atë të lirë pak muaj pas arrestimit. Por ai nuk e ndante dot veten nga shokët që dergjeshin burgjeve apo nga populli i gjendur nën terrorin e mizorëve. Shpirti i tij nuk e duronte dot më ciklin e pafundmë të padrejtësisë dhe rrënimit që nuk dinte dot t'i ndahej vendit të tij shpresëbjerrur.

- Ç'është e vërteta vënia e zjarrit në mes të sheshit ka qenë e parathënë nga vetë Azma, ndoshta jo në mënyrë të vetëdijshme, që në vitet e rinisë së tij të hershme, - tha Profesori. - Në arkivat elektronike të filmit, më kujtohet se kam parë njëherë krejt rastësisht një film me metrazh të shkurtër, që kish shërbyer si temë diplome në përmbylljen e studimeve të tij në Pragë. Aty portretizohet një revolucionar i moshuar rus, i cili pas triumfit të bolshevikëve në atdheun e tij të robëruar sërishmi, endet i vetmuar dhe i pashpresë rrugëve të qyteteve të Europës. Teksa gjendet në një

shesh pranë një katedraleje gotike, ai kryen pikërisht vetëdjegien shumë të ngjashme me ngjarjen reale që ndodhi më vonë. Filmi me sa më kujtohet e kishte emrin "Feniksi"! Ndoshta ky ishte edhe kumti për atë që duhet të ndodhte më pas. Edhe pse në dukje e keqja ka triumfuar, e mira rilind ngadhënjimtare porsi një Feniks.

- Më ngadalë miqtë e mi. Përveç respektit për idealizmin e treguar, më vjen keq t'ju them, por nga politika dhe sidomos ekonomia, ky Azma juaj nuk ia kishte as haberin më të vogël, - tha Drita sfiduese si përherë. - Kur kjo qeveria e tij kaq përparimtare mori pushtetin, ne sipërmarrësve të ndershëm këta revolucionarët e vonuar desh na rropën lëkurën me taksa. Ndaj ju lutem të shihni pak dhe anën tjetër. Pa këta kreditorët, që këtu na u paraqitën si djaj dhe ndër ta e fus edhe veten, a nuk më thoni, ku do të kishte shkuar ky vendi ynë? Keq apo mirë ne siguruam stabilitetin, punë për të gjithë dhe dhamë një rrugëdalje që edhe pse të vështirë, me pak punë edhe durim do të na nxirrte nga kriza e gjatë ekonomike. Akoma nuk e keni kuptuar që problemet nuk mund të zgjidhen dot me idealizma të kota? Duhen vënë këmbët në tokë e të punohet dhe të sakrifikohet nga të gjithë, duke bashkëpunuar me bankat e partnerët ndërkombëtarë se ndryshe në vend do të mbretëronte sërish anarkia dhe mjerimi. Monuni, sado të këqija të ketë pasur ishte njeri praktik, dinte t'i përshtatej situatave, duke

u dhënë zgjidhje sipas rrethanave në bashkëpunim me sipërmarrjen e lirë që ta dini mirë, ishte aseti më i vyer i këtij vendi.

- Ndërsa unë them se janë pikërisht njerëzit si ti ata që e mbajnë botën peng të së kaluarës, - shpërtheu Romina e revoltuar.

- Mike të kam, njihemi prej vitesh dhe të kuptoj kur mbron pozitat e tua të dikurshme, por ama kur i del në krah kriminelëve, këtë nuk mund ta honeps dot, - iu bashkua Luani i revoltuar baristes së tij, duke braktisur për herë të parë rolin e rojtarit neutral të harmonisë në strehë.

Drita ndihej e izoluar dhe e fyer si asnjëherë më parë. Në një moment rrëmbimi ajo u mat për kah dera e blinduar e strehës, me qëllim hapjen e saj. Kjo nuk ndodhi vetëm falë ndërhyrjes shpëtimtare të Gideonit, i cili nuk nguroi ta rrokte rebelen e ofenduar nga krahët duke e ndalur në çast. Pas atyre momenteve dramatike, prej saj dëgjohej një dënesë e dhimbshme, që shpërfaqte një dëshpërim sa të thellë aq edhe pa rrugëdalje, që e zhvishte plotësisht nga krenaria e dikurshme prej kreditoreje të pushtetshme, duke e transformuar në një vajzë të pambrojtur dhe të brishtë mes një jete të re, ku ajo nuk vlente aspak më shumë se të tjerët.

5
Diçka ka ndodhur vërtet

Në spitalin e burgut ai endej mes jetës dhe vdekjes. Eva i qëndronte pranë pa e kursyer veten asnjë çast nga syri i mprehtë i gardianëve të etur për hakmarrje. Shpresa për ndonjë mrekulli e bënte të fortë, të mos dorëzohej edhe atëherë kur mjekët lëshonin mandatat e kobshme, sipas të cilave fryma e fundit e të shoqit ishte vetëm një çështje ditësh. Po si për inat të mjekëve ashtu dhe të tiranëve, që një shpirt të lirë si të tijin nuk e honepsnin dot, Gideoni nuk e la veten të rrëmbehej nga kthetrat e Hadesit. Përmirësimi qe i ngadaltë, por i mjaftueshëm sa për ta liruar nga spitali me kushtin që pjesën e mbetur të dënimit ta kryente në arrest shtëpiak, pasi mizorët mendonin se një njeri i marrë fund në të gjitha kuptimet, duhet t'ia linte vendin e burgut dikujt tjetër më të rrezikshëm. Të mbetur pa asnjë mjet jetese dhe me një aparat të tërë represiv, që mezi priste të shkelnin në dërrasë të kalbur, për t'i futur sërish nën vargonj, çifti vendosi të rezistonte i heshtur në pritje të tërheqjes së dallgëve të terrorit të neo-diktaturës monuniane. Vetëm se,

pas një periudhe të shkurtër qetësie, tumori u rishfaq sërish edhe më agresiv sesa më parë. Përkundër dorëzimit të Gideonit, tashmë të rraskapitur nga lufta e gjatë me sëmundjen, Eva nuk mund t'i nënshtrohej dot rrjedhës së atij fati mizor. Pas disa përpjekjesh sfilitëse, ajo arriti të siguronte takimin me një murg rus që kishte ardhur asokohe në qytet për të trajtuar rastet e panumërta të kancerozëve revolucionarë. Rikthimi i Monunit në pushtet kishte shkaktuar shtegtimin e të gjithë mjekëve të kualifikuar, kështu që në mungesë edhe të mundësisë për t'u kuruar jashtë vendit, ata kishin mbetur në mëshirën e shëronjësve gjithfarëlloj. Nestor Rakunin ishte një murg nga sekti i klistëve, i prirë nga Semyon Alekseiev, një mistik që me lëvizjen e tij fetare po trondiste atëbotë skenën politike të Rusisë mbarë. Nestori ishte një burrë i gjatë, me një mjekër të kuqe e të gjatë deri në gjoks dhe gjithnjë i veshur me një zhgun ngjyrë nate, të hijeshuar nga një zinxhir i artë me amuletin e Shën Mërisë së Kazanit.

"Tek ti e ndiej energjinë jetësore të zvetënuar, porsi flaka e një qiriu në grahmat e fundit", i kish thënë xherahu gjatë ekzaminimeve të para, që i paraprinin një terapie të gjatë dhe mjaft të kushtueshme të përbërë kryesisht nga konsumimi i një sërë barërash ekzotike nga vende të largëta, këndime mistike në sllavishten kishtare, prekjes së kristaleve dhe gurëve mrekullibërës që besohej se përçonin energji hyjnore. Në fund të terapisë, që zgjati me muaj të

tërë dhe gllabëroi dhe ato pak kursime që kishin mbetur, murgu kish kumtuar që balanca e energjisë së epërme ishte rikthyer sërish në trupin e Gideonit, por vetëm për pak kohë pasi ajo do të shprishej sërish brenda disa viteve dhe atëherë ai duhet t´iu nënshtrohej kurave të tjera. "Mos u tremb, fundi yt nuk ka ardhur ende. Vetëm se beteja të tjera të presin përpara dhe në njërën prej tyre do të luftosh për jetë a vdekje shtatë pashë nën dhe mes errësirës së plotë." Fjalëve të fundit atëherë nuk i kishte kushtuar shumë rëndësi, por tanimë Gideoni ishte i bindur që ato ishin vërtet profetike, të ardhura nga një mendje që dinte diçka që të tjerët nuk e rroknin dot. Jo më kot kreu i klistëve, Semioni i shenjtë, më vonë do të merrte skeptrin e patriarkut të Moskës si kreu jo vetëm i kishës ruse, por edhe i mbarë vendit. Në një mënyrë të mistershme, ashtu sikundër rrallëherë në historinë moderne, lëvizja e tij fetare arriti të përhapej aq shpejt dhe thellë në gjirin e shoqërisë ruse, duke e bërë atë të gjunjëzohej plotësisht përpara vullnetit të zotit të ri të vendit, që nuk vonoi të shpallte teokracinë monastike më të madhe që kish parë ndonjëherë rruzulli. Thuhej që kjo ngjarje nuk ishte hiç më pak se hakmarrja e Rasputinit, të rikthyer sërish në tokë, për t'u hakmarrë ndaj pasardhësve të gjakësorëve të tij të dikurshëm, por edhe për të realizuar planet e mbetura pezull që nga ikja e tij e dhunshme nga kjo botë më 1916.

Terapia e murg Rakuninit arriti, për habinë e shumëkujt që murgjit rusë i shihnin veç si disa sharlatanë të etur për para, që së paku të ndalonte për disa kohë sëmundjen e Gideonit, duke i ndezur atij përkohësisht shpresën e shërimit të plotë. Ndërkohë, duke parë që ai jo vetëm nuk kishte dhënë shpirt, por madje kishte vijuar me sukses përpjekjet për të mbetur në jetë, policia sekrete e pa të udhës të riniste sërish përndjekjen, herë duke përdorur kërcënimet si ndaj tij, ashtu dhe ndaj bashkëshortes dhe herë të tjera përmes presionit psikologjik në forma nga më të ndryshmet që varionin që nga provokimet e ndryshme, fyerjet publike, kërcënimet për rikthim në burg apo zhvatjen e atyre pak parave, që u kishin mbetur, e deri te ndjekjet nëpër rrugë. Ishin të rralla herët kur ata dilnin së bashku për në kafene, kinema, apo në teatër pa qenë në shoqërinë e një spiuni, që i ndiqte këmba-këmbës pa i lënë asnjë çast të pashoqëruar. Në një klimë të tillë terrori, jeta në Shqipëri ishte e pamundur. Gideoni nuk ikte dot, pasi pasaporta i qe bllokuar dhe duke qenë nën vëzhgim konstant dhe nën një gjendje shëndetësore ende të brishtë, arratisja e paligjshme përmes maleve apo barkave që kaplonin detin, ashtu siç e kishin bërë plot shokë të tij, as që nuk mendohej. Ajo që duhet të ikte ishte Eva. E arsimuar në perëndim, me një jetëshkrim të pasur dhe me kontaktet e duhura për të filluar një jetë të re diku sa më larg në mes të Paqësorit, ajo i kishte të